

OB PREDVIDENI REORGANIZACIJI PODJETJA

Vodstvo podjetja je ob pripravljanju sanacijskega programa konec leta 1970 ugotovilo, da je potrebno začeti pripravljati reorganizacijo podjetja. To delo je poverilo v Sloveniji najbolj priznanemu zavodu na tem področju, Zavodu za organizacijo poslovanja v Ljubljani, katerega vodi prof. Nemec. Po enoletnem skupnem delu s Cinkarno Celje je Zavod za organizacijo poslovanja predložil, po njihovem mnenju najprimernejši za Cinkarno, idejni projekt organizacije Cinkarne Celje. O osnovah projekta organizacije so bili informirani že člani samoupravnih organov in vodstev družbenopolitičnih organizacij na predavanju prof. Nemca dne 21. aprila 1972.

O reorganizaciji podjetja po idejnem projektu Zavoda za organizacijo podjetja bodo v najkrajšem času razpravljali samoupravni organi in sprejeli potrebne sklepe. Reorganizacija bo istočasno pospešila uresničitev ustatnih dopolnil v našem podjetju, predvsem kot osnova za uveljavitev in organiziranje temeljnih organizacij združenega dela (TOZD). Da bi se celoten kolektiv Cinkarne spoznal z osnovami moderne organizacije Cinkarne Celje bomo skušali to problematiko prikazati v nekaj sestavkih v tej in naslednjih številkah »Cinkarnarja«.

Cilji podjetja

Vsako podjetje usmerja svoje delovanje k določenim ciljem. Te cilje si oblikuje samo, upoštevajoč

joč razmere v katerih proizvaja in posluje.

Vodila po katerih oblikuje svoje cilje pa so:

- rast podjetja,
- razvoj oziroma napredek podjetja,
- dohodek in dobiček podjetja.

Rast podjetja zahteva, da produkuje več dosedanjih izdelkov, da poveča svoj tržni delež, da poveča kapacitete za dosedanje izdelke in podobno.

Razvoj oziroma napredek zahteva od podjetja, da uvede nove izdelke, da uvede nove izdelavne metode, da dela po novih organizacijskih metodah, da pritegne nove kroge kupcev in nove razplačevalne kanale, da vključuje in formira nove vodilne in strokovne kadre.

Glavno vodilo vsakega podjetja pa je in ostane dohodek in dobiček, ki naj ga doseže s svojo dejavnostjo. Dobitek omogoča rast in napredek, njegovim sodelavcem višje osebne dohodke in boljše delovne razmere. Vsa tri vodila za oblikovanje ciljev podjetja predstavljajo neločljivo celoto. To pomeni, da se morajo razvijati enakomerno. Le takrat se lahko da prednost katerega od njih. Vendar ne za dalj časa. Če podjetje ne razvija vseh vodil enakomerno, bo prej ali slej prišlo v težave in doživelo neuspeh v poslovanju.

Sistem vodenja

Kako uspešno uresničuje neko podjetje svoje cilje glede rasti, razvoja in dobička pa je v veliki meri odvisno od smotrnosti sistema vodenja, ki ga uporablja.

Pri sistemu vodenja se srečujemo z obema vrstama problemov. Prvi pojasnjujejo kako naj sodelavce vodimo, druga pa kaj naj ti s svojim delom dosežejo. Zato lahko pri sistemu vodenja razlikujemo dva podsistema:

- sistem vodenja sodelavcev,
- sistem usmerjanja v cilje podjetja.

Vodenje sodelavcev obsega delo, ki ga opravlja vodja zato, da bi njegovi sodelavci napravili več, da bi svoje delo izboljšali in zato tudi več zaslužili ter napredovali zaradi boljšega dela (materialne in moralne motivacije). Usmerjanje v cilje podjetja pa obsega delo, ki je v zvezi s postavljanjem (planiranjem) in uresničevanjem ciljev glede na rast, razvoj in dobiček. Planirajo se seveda lahko le cilji, ki jih je v danih razmerah in v določenem času mogoče tudi doseči, kar pomeni, da morajo biti jasni in uresničljivi (realni). Sistem vodenja sodelavcev pojasnjuje kako sodelavce vodimo. Sistem usmerjanja v cilje pa pojasnjuje kaj naj podjetje doseže. Oba sistema sta tesno povezana.

Uspešnost sistema vodenja sodelavcev in sistema usmerjanja v cilje podjetja pa je zelo močno odvisna od načina vodenja. Kot najbolj uspešni so se pokazali tisti načini vodenja, ki sodelavce vzpodbujajo k lastni iniciativi.

V praksi so razvili že več načinov vodenja na osnovi vzpodbujanja (motiviranja):

1. Tako vodi ponekod vodja svoje sodelavce tako, da jim do-
(Nadaljevanje na 3. strani)

CINKARNAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA CINKARNE CELJE

LETO XIX.

CELJE, 9. JUNIJA 1972

STEVILKA 4-5

Proizvodnja in produktivnost v aprilu 1972 in kumulativno januar – april 1972

Vrednost blagovne proizvodnje, računana po stalnih statističnih cenah, ki je bila dosežena v aprilu tega leta, je za 9,58 % manjša od one, ki je bila dosežena v maju 1972 in za 16,35 % manjša od vrednosti proizvodnje, dosežene v aprilu 1971. Po osnovnem planu predvidena vrednost blagovne proizvodnje za april je bila dosežena komaj s 56,84 %.

Proizvodnja, planirana po osnovnem planu za april, ni bila dosežena pri: cinkovem prahu — zaradi remonta, cinkovemu belilu in valjanih proizvodih cinka — zaradi pomanjkanja cinka, zamak cinku — ustavitve proizvodnje zaradi nerentabilnosti, kromovemu galunu in cinkovemu sulfatu — zaradi remonta, superfosfatu — ustavitve proizvodnje zaradi nerentabilnosti, modri galici in modrem bakru, anilinskih bar-
(Nadaljevanje na 2. strani)

STALIŠČA IN SKLEPI SKUPNE KONFERENCE ČLANOV ZK IN SAMOUPRAVNIH ORGANOV V CINKARNI

Dne 12. maja 1972 je bila v Cinkarni Celje konferenca, ki so se je poleg članov Zveze komunistov udeležili tudi člani centralnih samoupravnih organov, predstavniki drugih družbeno-političnih organizacij v podjetju in vodilni ter vodstveni delavci podjetja. Konferenci so prisostvovali tudi predstavniki Izvršnega sveta SRS, Republiške skupščine SRS, Gospodarske zbornice SRS, RO ZSS, predstavniki celjske občine, zvezni in republiški poslanci iz območja celjske občine ter predstavniki sredstev javnega obveščanja.

Osnovni vzrok za skupni sestanek je bila informacija o gospodarskem položaju podjetja, ki po finančnem planu za 1972. leto prikazuje poslovno izgubo v višini 38.886.850 din.

Izdelana strokovna analiza prikazuje vzroke negativnega poslovanja, med katerimi so zlasti naslednji:

- povečanje cen surovin in repromateriala, predvsem zaradi devalvacije;
- povečanje stroškov storitev, osebnih dohodkov in stroškov bančnega kapitala;

— pomanjkanje obratnih sredstev, kar onemogoča normalno obratovanje in polno izkoriščenost proizvodnih kapacitet;

— nenormalne in neekonomske cene vrste cinkarniških proizvodov.

Za ilustracijo nam podatek iz analize kaže, da je vrednost osnovne surovine v ceni proizvoda porasla v povprečju za 30,92 odstotka, za posamezne proizvode pa je vrednost metala v prodajnih cenah pred in po devalvaciji, prikazana v %, naslednja:

Proizvod	Odstotki prodajne cene pred devalvacijo	Odstotki prodajne cene po devalvaciji	Povišanje %
Zn pločevina	68,2	96,4	28,4
Zn prah	73,0	103,2	30,2
Zn legure	83,6	118,2	34,2
Zn belilo	85,1	120,2	35,1
Zn sulfat	70,5	112,2	41,7
Pb glajenka	83,1	106,4	23,3
Pb oksid	83,1	106,4	23,3

Ker je razmerje med porastom cen surovin, repromaterialu in uslugam, v odnosu na zamrznjene cene, v očitnem velikem razkoraku, so bila enotno osvojena naslednja stališča:

● da se cene barvnih kovin in izdelkom iz le-teh formirajo po mehanizmičnih cen, ki so še bili v veljavi pred zamrznitvijo cen z upoštevanjem korektur predelovalnih stroškov;

● da se prouči možnost ugodnejših pogojev in pocenitve uvoza najnujnih surovin in repromateriala ali pa povišanja izvozna stimulacija za izdelke iz barvastih metalov, najmanj za 6 %;

● da se ukine disparitetni tečaj dolarja pri izvozu na Vzhod, kadar gre za izvoz cinkovih izdelkov na podlagi robne liste ali posebnih meddržavnih aranžmanov (cinkovi proizvodi se prodajajo v odvisnosti od borznih cen na svetovnem trgu);

● da se poveča cene proizvodov za delež podražitve surovin in stroškov proizvodnje. Ti proizvodi so zlasti: žveplena kislina, superfosfat, izdelki iz žveplene kisline, ultramarin, zemeljske in vodotopne barve, organska bar-

(Nadaljevanje na 3. strani)

PRIPRAVE ZA TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

Uveljavljanje in izvajanje ustavnih dopolnil nalaga sindikalnim organizacijam v gospodarstvu vrsto neposrednih nalog v razvoju samoupravljanja. Razvoj proizvodnih sil je dosegel tisto stopnjo, ko zahteva tudi temeljitejšo samoupravno organizacijo v delovni organizaciji. Ustavni amandmaji pa ne zahtevajo le shematične decentralizacije samoupravljanja, ampak tudi poglobljene samoupravne odnose, da bo delavec tudi neposredni upravitelj v temeljni organizaciji združenega dela.

V sedanjem času, ko želimo uveljaviti ustavne amandmaje, pa se pojavljajo razni interesi, ki želijo sedanji način zadržati, ga izkoristiti v razne osebne interese ali po hitrem postopku uveljaviti mimo neposrednega sodelovanja kolektiva. Vsaka od posameznih tendenc ni sprejemljiva, ker se lahko izrodi osnovni namen. Dolžnost sindikata je, da organizira delavce in jih seznani z amandmaji in cilji, ki jih delavski razred uveljavlja v samoupravi.

V Cinkarni se trenutno nahajamo pred spremembo sheme podjetja, ki naj organizira racionalnejše delo, boljše odgovornost itd. Istočasno pa moramo misliti na organizacijo samoupravljanja in ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. TOZD je organizacija, ki samostojno upravlja s svojim dohodkom v skladu določil združenega podjetja, vendar TOZD ni razbitje podjetja na manjše »obratne fabrike«. Torej decentralizacijo upravljanja si ne moremo predstavljati brez decentralizacije podjetja.

Ravno zaradi takih dilem in raznih odporov naj opozorimo na stališče sindikata do vseh teh vprašanj.

Nalog sicer ni možno časovno opredeliti, toda z delom moramo začeti takoj. Ugotavljamo, da bo realizacija načel oziroma odnosov, ki jih vsebuje **ustavna določila**, proces in ne enkratna kampanjska naloga.

Uresničevanje amandmajev terja vzporedno tudi intenzivno prizadevanje za stabilizacijo gospodarstva. Relativna gospodarska stabilnost in uresničevanje novih odnosov namreč drug druga dopolnjujeta, sta med seboj odvisna.

Amandmaje je treba uresničevati v njihovi vsebinski celoti, ne pa v njihovih posameznih določilih ali celo posameznih kategorijah (npr. enotnost odnosa TOZD in dohodka, dohodek in razširjena reprodukcija itd.).

Mnenja smo, da je odpor proti oblikovanju TOZD še vedno naslonjen na vseskozi prisotno tezo: TOZD je razbijanje delovnih organizacij z vsemi ekonomskimi in družbenimi posledicami. Če to tezo preverjamo in razčlenjujemo, pridemo do naslednjih ugotovitev:

1. Odpor počiva na enostavnem nepoznavanju amandmajev. Pravica delavcev, da pod določenimi pogoji ustanovljajo TOZD, je za mnoge strokovne in tudi politične delavce (to smo spoznali na dosedanjih seminarjih) nesprejemljiva in nerazumljiva ideja, ker se razdrobi tako delo in sredstva za delo, razdrobi dohodek, in delovna organizacija razpade. To je v bistvu odcepitev ali razdelitev

delovnih organizacij na več manjših podjetij. Nekakšen strah pred razsulom oziroma plazom zahtevkov posameznih delov za izločitev v samostojno organizacijo ali strah pred absolutno samostojno TOZD, ki nima nobenih obveznosti do drugih TOZD v sestavi delovne organizacije. Dostikrat je očitno, da nosilci teh mnenj niso prebrali ustave, sicer bi sami našli ugovore proti taki tezi. Izločitev je bila in bo možna, toda o načinu izločitve bomo morali pripraviti zakon (drugi odstavek 2. točka XXI. amandmaja), ki bo nedvoumno določal, kakšni so pogoji za odcepitev. Prav tako je teza grajena tudi mimo 3. odstavka iste točke XXI. amandmaja, ki pravi, da z organiziranjem TOZD ne smejo biti kršene pravice in interesi delavcev v drugih delih delovne organizacije. Prepričani smo, da je v tem oziru ustavno določilo dovolj jasno, da je zagotovljena dovolj velika varnost delovne organizacije, njena integriteta in enotnost v gospodarskem napredku. Postavili bi trditev, da po ustavnih spremembah možnosti za odcepitev, ki ne bi bila utemeljena ali bi šla na škodo drugih delavcev v drugih delovnih organizacijah združenega dela, sploh ni.

(Primer: Rudnik svinca in cinka »Mežica« in odcepitev Munja, Zagreb, je bil izrazit primer, ki je enostransko spreminjal medsebojne obveznosti in je razrešitev trajala več let. Po starih predpisih taka izločitev že po ustavnih določilih ni več možna!).

2. Odpor počiva sicer na dobrem poznavanju besedila ustave. Toda za avtorje je nesprejemljivo, da presežnega dela ni moč odtujevati brez dogovora o tem, zakaj in kako bodo uporabljena sredstva. Gre za izraz birokratizem kot odnos, ki odtuja sredstva, ker edino tako lahko tudi upravlja, odloča in vodi. Sklicevanje na pomanjkljivo znanje, nizko zavest delavca, ki terja osamosvojen odločanje, stvari ne spremeni. Nosilci takih argumentov proti TOZD se zavedajo, da je samoupravno dogovorjeno in povrh lahko še namensko združevanje sredstev za investicije, za skupne službe, za amortizacijo itd., itd. vse kaj drugega, kar zahteva odgovornost predlagateljev takih programov, kot v primeru če sredstva najprej odtujiš in v imenu delavcev sam gospodariš z njimi. To je pozicija tistega menedžerizma v slabem pomenu besede, ki ob odtujevanju vsega dosega lahko tudi velike gospodarske, produkcijske in finančne uspehe in pri tem žanje družbeno hvalo in lep čas tudi podporo delavcev v taki organizaciji združenega dela. Tudi v Sloveniji imamo primere takih birokratskih, toda poslovno zelo uspešnih delovnih organizacij. In narobe, poznamo tudi delovne organizacije, ki so že blizu odnosov, ki jih terjata amandmaja XXI in XXII (dohodek ugotavlja in deli delovna enota, dohodek

zdrružujejo namensko in se uspehi dele itd.), pa so poslovno prav tako uspešni. Premagovanje birokratskih odporov, še zlasti, če so skriti za poslovno uspešnost, bo najzahtevnejše politično delo.

Kar pa zadeva skrb za racionalnost in učinkovitost uporabljanih ustvarjenih sredstev, naj dodamo, da so imeli ti isti nivoji, tisti, ki so odtujevali sredstva in odločali o njih, prav ta argument vselej pri roki. Nekateri ga zdaj uporabljajo pri noveliranju odnosov med DO in bankami.

3. Ugovarjanje ali strah pred TOZD počiva sicer tudi na utemeljeni ugotovitvi, da je lahko ena izmed TOZD vselej bolj uspešna kot druga. K tistemu, kar smo zapisali v prvem delu, moramo dodati, da se morajo v TOZD vrniti vsa sredstva, namenjena za razširjeno reprodukcijo (vrniti moramo akumulacijo), zato, da bi lahko ustvarili zvezo med delavcem — samoupraviteljem in družbeno reprodukcijo. Delavec bo moral (zaradi zakonitosti ekonomike, ne le zaradi ustave) s tem dohodkom gospodariti tudi v interesu grupe

ali kolektiva. Upravljanje z dohodkom ni samo pravica, marveč tudi odgovornost. Nobena TOZD ne bo delila dohodka »svobodno« izven okvira dogovorjenih medsebojnih odnosov, izven okvira spoznane ekonomske nuje in solidarnosti. Prav delitev v okviru dogovorov in samoupravnih sporazumov o odnosih med TOZD o delitvi dohodka in o drugem, je svoboda, vse drugo bi bila anarhija. O čem torej se pripravimo in kaj je dilema? Nekaj vemo, kot doslej se tudi poslej ti odnosi ne

bodo reševali brez konfliktov. Smiselno je, če pristanemo na osnovo: namesto nedogovorjenega odtujevanja zaradi napredka, — samoupravni dogovori o združevanju sredstev zaradi napredka.

Očitno je, da trenutno že mnogi zakoni, ki niso usklajeni z ustavnimi amandmaji, ovirajo proces uresničevanja le-teh. Vendar so sindikatom logični in utemeljena opozorila na neskladnosti posredovali doslej samo tisti kolektivi oziroma odbori, ki že pri-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Proizvodnja in produktivnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

vah — zmanjšanje zaradi nerentabilnosti, celotnem asortimanu v kemičnem obratu III. Mozirje — pomanjkanje pigmentov in nekaterih surovin za pre-maze, vseh proizvodov v grafiki — tiskarskih plošč zaradi kasnitve izgradnje, ostalih proizvodov zaradi pomanjkanja obratnih sredstev.

Kumulativno v razdobju januar-april 1972 smo dosegli le 68,62 % osnovnega plana vrednosti blagovne proizvodnje za to razdobje in le 21,72 % letnega plana (100 % = 33,33 %). V primerjavi z istim razdobjem preteklega leta zaostajamo za 13,89 %.

Posamezne enote so dosegle osnovni plan za prve štiri mesece kakor sledi: metalurgija 81,31 %, kemija I. 64,96 %, kemija II. 94,09 %, kemija III. 71,22 odstotkov in grafika 46,07 odstotkov.

Likvidnost je spričo splošnih jugoslovanskih razmer iz meseca v mesec slabša, kar bo zaradi dejstva, da poslujemo z izgubo (zaradi zamrznitve cen) onemogočilo poslovanje podjetja celo v sedanjem že itak zmanjšanem obsegu in bo narekovalo nada-

lnje zmanjšanje proizvodnje tistih proizvodov, ki zahtevajo veliko maso obratnih sredstev, pa obratujejo nerentabilno ali na robu rentabilnosti.

Zaradi tega, ker obseg proizvodnje hitreje upada od števila zaposlenih, ugotavljamo, da je v štirih mesecih letošnjega leta produktivnost dela padla za 8,97 %.

Zavlačevanje določitev glede reševanja politike cene s strani Zveznega izvršnega sveta, onemogoča Cinkarni hitro in pravočasno ukrepanje, ker bi lahko prišlo do prenatrge odločitev. Zaradi naraščanja izgube in nelikvidnosti pa vsekakor dolgo ne bo več mogoče odlašati z odločitvami o nadaljnji poslovnosti politiki in bodočem obsegu poslovanja podjetja.

Vrednost izvoza je v aprilu dosegla 584.828 \$ kar je za 6,39 % več od dvanajstine letnega plana. Kumulativno v štirih mesecih letošnjega leta znaša vrednost izvoza 2.070.412 \$; 76,22 % te vrednosti je bilo ustvarjeno v konvertibilni valuti. Letni plan izvoza je bil dosežen za 31,38 % in še zaostaja v štirih mesecih za 1,95 % za planirano vrednostjo. V primerjavi z istim razdobjem preteklega leta je izvoz v letošnjih prvih štirih mesecih porastel za 137,44 %.

HUMOVIT-NAŠ NOVI PROIZVOD

S sprejemom sanacijskega programa Cinkarne smo sprejeli tudi našo usmeritev v razširitev asortimana proizvodov, ki so namenjeni kmetijstvu. To so gnojila in kemična sredstva za varstvo rastlin, torej gre za področje kjer ima Cinkarna že tradicijo, če pomislimo na superfosfat in modro galico.

Sodobna tehnologija v kmetijski proizvodnji zahteva vedno več in vedno bolj sodobne proizvode s tega področja. Da bi se tem zahtevam prilagodili, smo v zadnjem času pripravili kot prvi nov proizvod Flovit, v letošnjem letu pa še Humovit.

Flovit verjetno že vsi člani našega kolektiva poznajo, morda bi bilo potrebno povedati samo še to, da bomo k trem kvaliteta, ki jih že proizvajamo, verjetno dodali še nove formulacije. Flovit kot tekoče gnojilo postaja namreč vse bolj interesanten za intenzivno specializirano kmetijsko proizvodnjo in ne samo za uporabo v gospodinjstvih, za kar so bile prve formulacije pripravljene. Zanimiv postaja v vrtnarstvu, zlasti za pridelovanje vrtnin in cvetja v rastlinjakih,

skratka tam, kjer se uvaja sodobna tehnologija rastlinske proizvodnje.

Humovit je proizvod, ki je namenjen približno enakemu krogu potrošnikov, kot Flovit. Tudi Humovit proizvajamo v več kvalitetah in je vsaka kvaliteta prilagojena določenemu namenu. Proizvodnja je še v fazi uvajanja. Uredili smo jo v bivših prostorih natrijevega sulfida, ki smo jih samo malo prilagodili novemu namenu, namestili nekaj enostavnih, doma izdelanih strojev in z malo denarja smo prišli do novega proizvoda, ki sicer po vrednosti ni posebno visok, je pa eden od proizvodov iz skupine, ki jo izpopolnjujemo.

Kaj je torej Humovit? Mnogo cinkarnarjev že ve nekaj o njem, predvsem to, kje ga proizvajamo

in da je ena od surovin neka temna snov, ki se imenuje šota. Pravim, da jo mnogi poznajo, ker se spominjam, koliko zanimanja je vzbudila, ko smo vskladili prve vagone. Seveda je bilo zanimanje še večje, ko smo prve količine Humovita napolnili v privlačne vrečke.

Začeli smo s proizvodnjo Humovita »L«, to je substrata, ki se uporablja namesto zemlje pri sajenju lončnic. Namenjen je za maloprodajo, za uporabo v gospodinjstvih in je zato tudi temu primerno pakiran, to je v vrečke od 2,5 do 20 litrov. V še manjših vrečkah je Humovit »K«, ki se uporablja pri sajenju vseh vrst kaktej. Naslednji dve kvaliteti, to je Humovit »V« in Humovit »P« pa sta za vrtnarstvo, oziroma za pikiranje, torej za večje potrošnike, zato sta pripravljena v velikih 100-literskih vrečah. Uporabljale jih bodo predvsem vrtnarje, in to »P« za pikiranje in za bolj občutljive

rastline, »V« pa na sploh za vrtnarsko proizvodnjo in to nemešan ali pa tudi kot dodatek zemlji, če bo potrebno zemljo izboljšati. Na enak način se lahko ta dva Humovita uporabljata v vinogradništvu in sadjarstvu, pa tudi vrtnarje bo razveselilo lepo cvetje in grmičje, predvsem pa lepa trata, če bodo pri sajenju oziroma sajenju uporabljal ustrezni Humovit.

Peta kvaliteta pa je namenjena za urejanje grobov in se imenuje Humovit »G«. Okrasne rastline, ki rastejo na tem majhnem prostorčku, pridejo posebno do izraza, če so na črni zemlji, zato je Humovit »G« izrazito črna in se uporablja kot gornja plast za prekrivanje katerekoli zemlje.

To so torej Humoviti, katerim delajo družbo Floviti, računamo pa, da se jim bodo v kratkem pridružili še kakšni ...viti.

J. F.

SPREJEM NOVIH UČENCEV NA GLASBENI ŠOLI

Na glasbeni šoli v Celju bodo sprejemali nove učence od 22. do 26. junija 1972, dnevno ob 10. in ob 16. uri.

Novinci izpolnijo predhodno prijavnico (tiskovno dobite v pisarni glasbene šole) in jo oddajo do 10. junija.

Vsi novinci morajo opraviti sprejemni preizkus in pokazati dovolj sposobnosti za glasbeni študij.

DELAJSKI MLADINI priporočamo zlasti te instrumente: violončelo, kontrabas, trobenta, rog, pozavna. Primerna starost za začetek študija je 12 do 14 let. Instrumente posoja učencem šola.

Za najmlajše bo glasbena šola uvedla v jeseni »**MALO GLASBENO SOLO**«, v katero bo sprejemala predšolske otroke v starosti 6 let.

Otroke, ki končajo 1. razred osnovne šole vpisujejo v »pripravnico«.

STARŠI, POSKRIBITE ZA GLASBENO VZGOJO VASIH OTROK, KI IZREDNO UGODNO VPLIVA NA RAZVOJ MLADINE!

Glasbena šola je odprta vsakemu otroku, ki ima po naravi dovolj razvite glasbene sposobnosti.

Podrobne informacije dobite v pisarni glasbene šole dnevno od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure (Slomškov trg 10).

Stališča in sklepi skupne konference članov ZK in samoupravnih organov v Cinkarni

(Nadaljevanje s 1. strani)

vila, tiskarske barve in preparati za grafično industrijo;

● da se realizira s sanacijskim programom sprejeta obveza Jugobanke za dodelitev kredita za obratna sredstva;

● da se doseže oprostitev obveznosti plačevanja posojila za nerazvita področja v višini 2.400.000 din. Pri tem izhajamo iz dejstva, da se je mnogim podjetjem to posojilo znižalo, Cinkarni Celje pa se je znesek znatno povečal.

Ker je bilo ugotovljeno, da je interes za resen pristop k razreševanju naštetih problemov podan, je bilo sprejeto stališče, da se vprašanje perspektive razvoja podjetja poskuša čimprej razrešiti, ker bi v nasprotnem primeru prišlo do zaustavljanja velikega dela proizvodnje, kar bi vsekar povzročilo težke ekonomske, politične in socialne posledice.

Občinska skupščina Celje bo skupno z drugimi družbenopolitičnimi dejavniki predlagala Izvršnemu svetu SRS, da se angažira pri dokončni realizaciji naštetih predlogov preko ustreznih organov in institucij v republiki ter federaciji.

Podana je bila podpora predstavnikov Gospodarske zbornice SRS, ki se bo angažirala za razrešitev obstoječega stanja.

Istočasno so bili sprejeti tudi nekateri sklepi, ki zadevajo predvsem notranje organiziranje s ciljem, da se čimbolj zmanjša planirana poslovna izguba. Ukrepi, ki jih bodo izvedli vodstvo podjetja, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije izhajajo predvsem iz obstoječega akcijskega programa, ki zlasti poudarja naslednje:

— Preanalizirati je treba vsa delovna mesta in zmanjšati število zaposlenih v dejavnostih izven neposredne proizvodnje povsod, kjer je to možno.

— Organizacija dela in poslovanja mora omogočiti spremljanje prizadevanja vsakega zaposlenega ter racionalizirati obstoječi sistem komuniciranja.

— Sistem variabilnega nagrajevanja je potrebno dopolnjevati s ciljem, da se posebno stimulirajo tisti delavci, ki dosegajo dobre in nadpovprečne rezultate dela.

— Maksimalno moramo izkoristiti vse proizvodne naprave in obrate, ki so zaustavljeni za aktiviranje novih proizvodov, kjerkoli nastaja možnost za njihov razvoj.

Poudarjeno je bilo, da prikazna problematika ne sme vplivati na zmanjšanje intenzivnosti dela ter vnašanje malodušja med članke kolektiva, temveč mora predvsem aktivirati vse pristojne dejavnosti, tako izven podjetja kot v podjetju, za čimprejšnje razrešitev prikazane gospodarske situacije, kar bo podjetju v celoti omogočilo njegovo nadaljnjo rast pri že očitnih pozitivnih rezultatih njegove preorientacije.

Ob predvideni reorganizaciji podjetja

(Nadaljevanje s 1. strani)

loči le cilje, ki jih morajo uresničiti, ne pa tudi način kako jih morajo doseči. Tak način vodenja imenujemo vodenje s pomočjo ciljev.

2. Drugod vodi vodja svoje sodelavce tako, da jim **zaupa** del svojih nalog in jim **prepusti** potrebno odločitveno kompetenco. Pri tem pa se opira le na opise njihovih funkcij in predračune sredstev, ki so jim na razpolago. To je način vodenja s pomočjo delegiranja (prepuščanja).

3. Vodja lahko vodi svojega sodelavca tudi tako, da mu **prepusti**, da v okviru, ki ga določata opis funkcije in predračuni sredstev, samostojno odloča o tem ali in koliko bo v odločitvenem procesu sodeloval. Tak način vodenja imenujemo vodenje s sodelovanjem.

Razen na omenjene načine pa lahko vodijo svoje sodelavce tu-

di tako, da jim določijo cile in predpišejo normative za potrebne delovne učinke. Pri tem pa lahko ravnajo na dva načina:

a) ali tako, da puščajo svojim sodelavcem proste roke. V njihovo delo posežejo le, če se pojavijo kakšne nepredvidene izjeme. To je vodenje na podlagi izjem;

b) ali pa tako, da svoje sodelavce usmerjajo z njihovimi rezultati, v samo njihovo delovanje in ravnanje pa se ne vmešavajo. To je vodenje na podlagi rezultatov.

Sodobnim sistemom vodenja je torej skupno to, da odločitve o tekočih zadevah prepuščajo čim nižjim vodjem v podjetju. To pa zato, da bi višjim vodjem omogočili, da se v čim večji meri posvetijo problemom bodočega razvoja podjetja. Uspešnost podjetja je namreč odvisna od tega, kako pravočasno in temeljito se

pripravi in prilagodi podjetje spremenjenim razmeram na trgu.

Kot vsak model ima tudi sistem vodenja nalogo, da predvidi idealno organizacijo. Pri tem pa med teorijo in prakso ni razlike. V začetku je namreč vsako uresničevanje nove ideje, nove investicije ali nove organizacije teorija. Predvidevanja te teorije se nato v praksi uresničujejo. Pri tem so seveda potrebni tudi kompromisi (izjeme). Toda kako bi lahko ocenili, kolikšni naj bodo ti kompromisi, če si o konceptu (predvidevanjih) nismo že prej na jasnem, ali če ne vemo, zakaj je dejanska organizacija nekega podjetja takšna kot je?

Našo organizacijsko prakso bomo torej lahko spremenili le, če bomo sprejeli nova predvidevanja o organiziranju podjetja in jih imeli za vzor našega bodočega sistema, vodenja. M. R.

Kako iz gospodarskih težav?

Na skupni konferenci članov Zveze komunistov, članov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, ki so se je udeležili tudi republiški sekretar za gospodarstvo Marjan Dolenc, predsednik gospodarskega zbora Skupščine SRS Tone Bole, predsednik republiškega odbora Zveze sindikatov Slovenije tovariš Zupanc, podpredsednik Gospodarske zbornice SRS Jože Valentinčič, predsednik celjske občinske skupščine Dušan Burnik, namestnik sekretarja občinskega komiteja ZK Tone Zimšek, tajnik občinskega sindikalnega sveta Vili Končan, so ocenili letošnji gospodarski položaj in perspektivo podjetja ter sprejeli določene zaključke in sklepe.

V uvodnem referatu je sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov tovariš Leopold Slapnik orisal prizadevanja in napore kolektiva za odpravo težkega gospodarskega položaja, v katerem se je znašlo podjetje pred dobrima dvema letoma, ki niso bili zaman, saj je podjetje zaključilo minulo poslovno leto s pozitivnim finančnim rezultatom, in o trenutnem stanju podjetja, ki je vse prej kot rožnato. V zvezi s tem je tovariš sekretar dejal: »Kot sem že omenil, je pozitiven rezultat v 1971. letu spodbudil in angažiral notranje sile, da se sanacija podjetja čimprej realizira, vendar smo že v samem začetku letošnjega leta uvideli, da sami ne bomo kos novim pogojem poslovanja, ki so se v odnosu na leto 1970—1971 bistveno poslabšali za dejavnost v panogi, v katero smo uvrščeni.

Že bežen pogled v problematiko gospodarjenja podjetja prikazuje predvsem dva pomembna dejavnika, ki onemogočata pozitivno poslovanje. Prvi se nanaša na dejstvo, da pristop k sanaciji ni bil celovit, kajti od nujnih rešitev, ki jih je sanacijski program predvideval, je bila praktično pokrita le izguba za leto 1970. Prav zato tudi optimizacija proizvodnje ni dala zadovoljivih rezultatov, saj je podjetju stalno primanjkovalo potrebnih sredstev, tako za vlaganje v novo proizvodnjo, ki je bila s sanacijo sprejeta, kakor za dobavo reprodukcijskega materiala za normalno proizvodnjo. Niso bili redki primeri, ko zaradi pomanjkanja obratnih sredstev ni bilo mogoče zagotoviti surovin tudi za obrate, ki so zagotavljali s svojimi proizvodi največjo akumulacijo. To je seveda močno zmanjševalo finančne efekte, kar smo praviloma krili z delitvijo nizkih osebnih dohodkov. Politika nizkih osebnih dohodkov pa povzroča zelo negativne posledice in jo spremlja velika fluktuacija delovne sile, in sicer od nekvalificiranih delavcev do tistih z visoko in višjo izobrazbo.

Nenehne podražitve surovin in materiala pa že več let zmanjšujejo udeležbo dohodka v strukturi celotnega dohodka, kar naj bolj ilustrira podatek, da je bila udeležba dohodka še v letu 1971 17,13 %, po letošnjem finančnem planu pa se udeležba prikazuje v višini 7,7 % v odnosu na celotni dohodek. To seveda še zdaleč ne zadostuje niti za osebne dohodke, kaj šele za vse ostale obveznosti, ki jih je treba pokriti iz dohodka. Pomemben vpliv na zmanjšanje dohodka pa imajo tudi absolutni fiksni stroški zaustavljenih obratov, ki so za preteklo leto znašali okoli 9 milijonov dinarjev, glede na zmanjšanje fizičnega obsega proizvodnje pa ne ustvarjamo potrebne mase

za pokrivanje teh stroškov, kar predstavlja povečano obremenitev za podjetje.

Tovariš sekretar je v svojem referatu tudi poudaril, da je bilo že ob sprejemu sanacije podjetja jasno, da se bo Cinkarna uspešno sanirala le z dodatnimi krediti, ki so nujno potrebni za obratna sredstva, s ponovno aktivnostjo nekaterih ustavljenih obratov, z optimalizacijo proizvodnje ter čimprejšnjim dokončanjem izgradnje obrata titanovega dioksida in grafike. Zmanjšanje obrestne mere, prolongacija starih obveznosti ter delna oprostitev le-teh, bi pripomogla podjetju, da se okrepi in postavi na lastne noge.

Večina teh pogojev ni bila uresničena. Zaradi tega tudi v podjetju ni bilo možno izvršiti vseh programskih obveznosti, zlasti še v predvidenem roku dokončati načrtovano investicijsko izgradnjo. Precejšen izpad dohodka je bilo zaradi tega čutiti že v preteklem letu, v letošnjem letu pa bodo posledice še večje.

Naslednji problem, ki tare podjetje in njegov gospodarski razvoj, pa je sistem zmernjenih cen, ki velja za večino naših proizvodov; le-ta se negativno odraža tako pri preskrbi z reprodukcijskim materialom, kakor tudi pri prodaji končnih izdelkov.

»Čeprav teoretično drži, da je treba selekcionirati nerentabilno proizvodnjo, tega ni mogoče storiti, ker bi praktično ustavili skoraj vso proizvodnjo. Na drugi strani vemo, da so sedanje cene v odnosu na svetovne cene tistih proizvodov, ki bi morale biti merilo oblikovanja domačih cen, znatno nižje in bi z opustitvijo proizvodnje prav gotovo povzročili nepopravljivo škodo, če iz vzamemo vse ostale negativne

posledice takšnega ukrepa. Za posamezne proizvode pa smo tudi edini proizvajalec v Jugoslaviji, zato bi ukinitve proizvodnje povzročila nujen uvoz po mnogo višjih cenah, kot so nam priznane sedaj.

Popolnoma jasno je torej, da je razprava o nerentabilnosti proizvodnje, pri kateri je cena osnovne surovine znatno višja od prodajne cene proizvoda, odveč, je dejal tovariš Slapnik.

V svojem referatu se je dotaknil tudi notranjega dela in organiziranosti v preteklem obdobju. O tem je dejal: »Že z našim akcijskim programom, ki je zajel sklepe pretekle konference in v določeni meri vključil tudi program dela, ki ga je vodstvo podjetja predložilo samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam v podjetju, smo jasno opredelili stališče, da moramo negativne zunanje efekte v čim večji meri kompenzirati sami. V ta namen smo se v podjetju tudi resno lotili organizacije, ki naj bi omogočila sistematično ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela z vsemi obveznostmi in pristojnostmi, ki naj bi jih že po ustavnih dopolnilih te organizacije imele.

Premalo razvite oblike neposrednega samoupravljanja, kakor tudi dokaj skromno vsebinsko delo delavskih svetov v posameznih sektorjih in delovnih enotah nas obvezuje, da čim bolj sprostimo iniciativo delovnega človeka v proizvodnji in omogočimo bolj neposredno udeležbo ne le pri delu, temveč tudi pri odločanju o delitvi rezultatov dela. Pri tem tudi težimo k sistemu boljše informiranosti na vseh nivojih, saj iz nedavnih izkušenj dobro vemo, kako dragocen faktor je dobra informiranost celot-

nega kolektiva, ne le v smeri navzdol, temveč tudi od spodaj navzgor.

Ko je tovariš sekretar govoril o sedanjem gospodarskem položaju podjetja, je dejal: »Cinkarna je brez dvoma sposobna prevzeti marsikakšno obveznost, njena nadaljnja orientacija bo nedvomno usmerjena v iskanje notranjih rešitev, vendar sedanji kazalci jasno kažejo, da vseh negativnih dejavnikov sama ne more premostiti. Mislim, da dosedanje delo kolektiva dovolj zgovorno kaže, da se le-ta lahko postavi na lastne noge in se perspektivno razvija, vendar morajo biti podani tudi ustrezni pogoji za tak razvoj.

Glavni direktor podjetja tovariš Franjo Klinger, dipl. ing., je obširno prikazal probleme, ki se pojavljajo pri nabavi surovin, pri sami proizvodnji, nadalje pri izvozu itd., na katerih rešitev kolektiv sam ne more mnogo vplivati, poleg tega pa tudi naloge, ki jih bo moral rešiti kolektiv z lastnim prizadevanjem.

Rentabilnost večine metalurških proizvodov (npr. cinkovega prahu, cinkovih zlitin in belila) je bila v zadnjih letih, zaradi podražitev materiala v prodajnih cenah, dokaj kritična, zadnja devalvacija in zamrznitev cen pa jo je privedla v nemogočo situacijo.

Pri žvepleni kislini, proizvajamo jo na sodobni napravi s kapaciteto 100.000 ton, so stroški proizvodnje skoraj za šest dinarjev višji od prodajne cene kisline, ki je plafonirana od leta 1965, medtem pa je cena kisline v tujini dvakrat večja, kakor na domačem tržišču.

Cene organskih barvil so bile od leta 1965 do sedaj minimalno povečane, cene osnovnih surovin, ki jih moramo uvažati, so pa na svetovnem trgu iz leta v leto naraščale. Zaradi tega je celotna paleta organskih barvil danes nerentabilna, celotna skupina AZO barvil pa ne pokriva niti

(Nadaljevanje na 5. strani)

POMEMBEN SKLEP REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Mandata delavskemu svetu ni mogoče podaljšati

Na 20. seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije 31. marca so razpravljali o dosedanjem uveljavljanju ustavnih dopolnil. Ker bo pomenilo to marsikje tudi določene spremembe v zgradbi in številu organov upravljanja, si ponekod poskušajo pomagati tako, da nameravajo za določen čas podaljšati mandat delavskega sveta. Republiški svet je glede tega sklenil naslednje:

»Ker bodo delovne organizacije z uveljavljanjem ustavnih dopolnil spremenile strukturo in število organov upravljanja, si zato želijo nekateri delavski sveti podaljšati mandat. Taka stališča so nespre-

jemljiva. Mandat je časovno omejen in si ga tisti, ki so ga dobili od volivcev, ne morejo sami podaljšati, marveč morajo povsod opraviti redne volitve v organe upravljanja. Te morajo biti izvedene po sedaj

veljavnih statutarnih določilih in skladno s XV. dopolnilom k ustavi SFRJ. Zato republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, skladno z XXXI. dopolnilom k ustavi SR Slovenije, priporoča osnovnim organizacijam sindikatov, naj zagotovijo demokratičen postopek in sodelujejo pri izbiri kandidatov za organe upravljanja v organizacijah združenega dela, da bodo kandidirali najbolj sposobni delavci.

Osnovne organizacije sindikata opozarjamo še, da — po sedanji praksi ustavnih sodišč — individualni izvršilni organi ne morejo biti po položaju ali funkciji avtomatično člani delavskega sveta ali kolektivnih izvršilnih organov. Tudi zanje veljajo ob volitvah v organe upravljanja enake pravice in dolžnosti kot za druge člane delovne organizacije.

OSEBNI DOHODKI IN OSEBNA PORABA

26. SEJA CK ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

V razpravi na zadnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije — 8. t. m. — o sedanji družbenoekonomski in politični situaciji v Sloveniji, je predsednik republiškega sveta ZSS Tone Kropušek opozoril na nekatere poenostavitve v gledanjih na inflacijske tendence. Skokovitega večanja osebne potrošnje namreč ne smemo pripisovati samo gibanjem osebnih dohodkov ali ga celo istovetiti z njim. V strukturi denarnih prejemkov prebivalstva predstavljajo OD le polovico osebne porabe. Delež OD se pri nas v Sloveniji v tej porabi iz leta v leto celo znižuje.

Zaradi tehtnosti problema objavljamo razpravo Toneta Kropuške skoraj v celoti: »Politično razpoloženje ljudi, njihovo počutje, tisto, kar imenujemo splošna klima, je v mnogočem odvisno od trenutnega življenjskega standarda ljudi in od njihovega občutka socialne vrednosti. Kot bi bilo nesmiselno vplivati v razpoloženje ljudi optimizem z velikimi obljubami (nekaj takih velikih obljub vsebuje osnutek srednjeročnega razvojnega programa Jugoslavije), tako je lahko nevarno ustvarjati preplah tam, kjer se ne dogaja nič posebej alarmantnega. V mislih imam namreč osebne dohodke in politiko, ki jo vidimo na tem področju.

Ne gre zanikati, da je vsaka osebna, splošna ali investicijska potrošnja vir inflacije in gospodarske nestabilnosti, če je ne-utemeljena in neusklajena z razpoložljivimi sredstvi. O tem ne bi zgrebali besed. Poskušal pa bi obrazložiti nekatere poglede na osebno potrošnjo in na politiko osebnih dohodkov.

Zadnje čase smo lahko prebrali vrsto člankov in prisluhnili številnim razpravam, ki izzvenijo takole: »Osebna potrošnja prehitro raste, zato je treba ostro omejiti osebne dohodke...«, »osebni dohodki so glavni vir inflacije...«. Take ugotovitve so lahko nevarne, če se jim pridruži še zavest in prepričanje, da

smo z njimi končno vendarle našli ključ za stabilizacijo.

Res je, da osebna potrošnja zadnje čase prehitro narašča. Vendar ne kaže istovetiti osebne porabe z osebnimi dohodki. V vseh sredstvih osebne porabe je denarnih sredstev iz osebnih dohodkov iz rednega delovnega razmerja le 50 %, vse ostalo so drugi dohodki državljanov, kar nam zelo nazorno pokaže struktura denarnih prejemkov prebivalstva v Sloveniji. Se več, osebni dohodki predstavljajo zadnja leta vedno manjši del v celokupni osebni porabi. Njihov delež se je v denarnih sredstvih prebivalcev Slovenije v zadnjih treh letih zmanjšal za 5 % (od 54,7 na 50 odstotkov). Z drugimi besedami: le vsak drugi dinar, ki smo ga v Sloveniji lahko porabili v osebni potrošnji, je izviral iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja.

Vidimo torej, da gre za težnjo padanja udeležbe osebnih dohodkov v skupni masi denarja, ki jo je porabilo prebivalstvo, in hkrati za trend naraščanja drugih virov dohodkov, ki pritiskajo na blagovne fondе.

Ce upoštevamo, da je v Sloveniji zaposlenih skoraj 600.000 ljudi in da od osebnih prejemkov ali predvsem od OD teh zaposlenih živijo tudi njihove družine, vidimo, da okrog tri četrtine zaposlenih naše republike, ki živijo od osebnih dohodkov, zasluženi na delu, razpolaga le s polovico denarnih sredstev, ki se letno porabijo v osebni potroš-

nji. K temu moram takoj dodati, da prav ta del (ali to polovico) sredstev, obvladujemo in usmerjamo s samoupravnimi sporazumi, medtem ko ona druga polovica narašča mnogo hitreje, včasih ne da bi za to vedeli, kaj šele da bi imeli izoblikovano politiko do nje. To je gotovo res, sicer bi se izognili pojavom poenostavljenja v mišljenju, da je osebna potrošnja enaka osebnim dohodkom.

Osebni dohodki so torej tisti del denarnih prejemkov prebivalstva, ki so najbolj pod družbeno kontrolo. Potrebna je torej analiza tistih kategorij dohodkov izven rednega delovnega razmerja, ki zadnje čase kažejo naraščanje. Ali gre za obsežne honorarje in druge prejemke preko žiro računov, ali gre zlasti za nakazila iz inozemstva? Znani veliki trend teh nakazil, ki so v Jugoslaviji v letošnjem prvem trimesečju že presegli 220 milijonov dolarjev, bi govoril za to, da je ta vir dominanten. Ne moremo zanikati našega interesa, da se ta vir osebnih prejemkov povečuje — saj gre za devizni priliv. Hkrati pa je nesporno, da tudi ta sredstva povečujejo kupno moč, s tem pa tudi pritiskajo na zviševanje cen.

Se nečesa ne smemo prezreti: Delavci, ki prejemajo osebne dohodke iz dela, dejansko z datjavami iz osebnih dohodkov krijejo skoraj vso družbeno potrošnjo. Oni so tudi tisti, ki ustvarijo skoraj vsa sredstva za investicijsko potrošnjo. Videti vse zlo za gospodarsko nestabilnost v prevelikih osebnih dohodkih, ki izhajajo iz dela, bi pomenilo naložiti vse breme stabilizacije na rame tistega dela zaposlenih, ki živijo izključno in predvsem od zaslužka iz dela.

Prepričan sem, da bi bila takšna politika kratkovidna. Vodila bi do hudih socialnih pretresov in do hudih nesporazumov ravno s tistim delom prebivalstva, ki je stebler socialističnega razvoja — z delavcem, ki živi le od svojega dela v svoji delovni organizaciji.

Prvo zlo takšne kratkovidne politike bi bila preusmeritev vse večjega dela delavcev na šušmarjenje, na tako imenovano popoldansko delo, s posledicami vse večje privatizacije delavcev in zanemarjanja samoupravnega življenja, drugo zlo bi bilo odhajanje vse večjega števila delavcev na delo v tujino, skrajnje zlo pa bi bile stavke — tudi tam in pri tistih, ki so produktivni in ki dobro gospodarijo.

Trdim, da smo v Sloveniji s politiko do osebnih dohodkov, ki smo jo vodili zadnja leta reforme in ki jo vodimo danes, mnogo prispevali k stabilizaciji. Poglejmo nekatere dejstva:

— Vse od začetka reforme se realni osebni dohodki v Sloveniji gibljejo za nekaj poenov pod produktivnostjo. Za Jugoslavijo kot celoto tega ne moremo trditi, saj je produktivnost rastla s poprečno stopnjo 4,9, realni osebni dohodki za so naraščali po stopnji 7,4.

— Tudi delitvena razmerja v delovnih organizacijah in trendi, ki smo jih zabeležili lani, ne dajejo povoda za zaskrbljenost. Odnos med maso OD in skladi se je zboljšal v korist skladov.

Osebni dohodki so nominalno sicer zrastle za 24 % (na zaposlenega za 19 %), medtem pa so se skladi delovnih organizacij v istem času povečali za 56 % ob 27 % povečanju dohodka. To dokazuje, da delavci racionalno delijo, da niso usmerjeni le k zadovoljevanju trenutnih osebnih potreb, pač pa, da postaja njihova skrb za lastno perspektivo in dolgoročno socialno varnost bistvena prvina njihove zavesti in obnašanja.

— Dalje: Če nas kljub vsemu skrbi relativno hitra rast nominalnih osebnih dohodkov, ki jo izkazuje statistika, je prav, da ne izgubimo izpred oči dejstva, da smo s samoupravnimi sporazumi, ki jih že dograjujemo in izpopolnjujemo, zavestno hoteli povzročiti nekatere premike v delitvi, kot so: približno enako plačilo za enako delo, zaščita osnovne življenjske ravni kategorij prebivalstva z najnižjimi OD itd.

V tem pogledu je nekaj storjenega. Tako so nižji OD lani zrastle na zaposlenega za 23 %, višji pa le za 11 %. Odpravili smo praktično OD pod 100.000 S-din ter s tem odpravil najnevarnejša in permanentno grozeča žarišča socialnih nemirov. Res je, da je k temu pripomogla tudi splošna konjunktura, gotovo pa je bila pri tem odločilna subjektivna akcija. Kako bi si sicer lahko razlagali dejstvo, da imamo v Jugoslaviji še vedno več kot milijon zaposlenih, ki prejemajo manj kot 100.000 S-din OD, kljub temu, da so v Jugoslaviji lani in letos OD v globalu rasli za 3 do 4 % hitreje kot v Sloveniji.

— Tudi odnosi OD med panogami so se izboljšali: od 100 proti 270 na 100 proti 244. Tako so bili npr. rudarji pred dvema letoma na 32. mestu po OD, danes so na 16. Metalurgi so se povzpeli za 8 mest navzgor. Zakaj govorimo o tem? Zato, da ne bi zanemarili dejstva, da gre večji del odstotka nominalne rasti OD na račun povečanja tako imenovanih nižjih kategorijam in panogam, katerih delo je bilo v preteklosti resnično neustrezno vrednoteno.

To je bila politika Zveze komunistov Slovenije in reči moram, da je njeno uresničevanje na tem področju že rodilo nekaj sadov in ustvarilo pri delavcih razpoloženje ter pripravljenost, da se na samoupravnih osnovah še odločneje spopademo z vzroki nestabilnosti na najširši fronti.

ZA RAZVEDRILO

Na sodišču bi morali izreči obsodbo vozniku, ki je zadel pešca na prehodu.

»Po izjavah očividcev niste viti zavrti, niti storili karkoli, da bi nesrečo preprečili,« je dejal sodnik.

»Seveda sem«, se je voznik razburil, »napravil sem vse, kar je bilo v moji moči: zatrobil sem in klet na ves glas.«

(Nadaljevanje s 4. strani)

lastnih stroškov. Razumljivo je, da v takih pogojih podjetje ni zainteresirano za nadaljnjo proizvodnjo.

Zaradi devalvacije in zamrznitve cen smo morali ustaviti proizvodnjo umetnih gnojil, kar bo seveda prizadelo kmetijstvo in druge potrošnike superfosfata.

Pomanjkanje obratnih sredstev in neenakomerna dobava cinka sta povzročila izpad proizvodnje 1.000 ton cinkove pločvine, zaradi česar nismo mogli izpolniti pogodbenih obveznosti do inozemskih kupcev. Podobne težave (nelikvidnost oziroma blokada žiro računa) so povzročile začasno ustavitev proizvodnje tiskarskih barv v komaj zgrajenem obratu, od katerega pričakujemo mnogo.

Tovariš direktor je nadalje opozoril tudi na določene pomanjkljivosti pri uvoznem in izvoznem ter deviznem režimu.

Svojo razpravo je zaključil z besedami: »Zavedamo se, da so povsod težki problemi, da je te probleme težko reševati, zato niti ne pričakujemo, da jih bomo rešili na tej konferenci. Želimo pa, da se nam v najkrajšem času pove, ali bodo ti nemogoči pojavi odpravljeni ali ne. Če bodo od-

pravljeni, moramo vedeti, kdaj in kako, da se bomo lahko lotili zahtevne naloge. Vsekakor pa si bo moral kolektiv kljub temu, da bodo ti problemi, na katere podjetje samo ne more vplivati, rešeni, veliko prizadevanj pri iskanju notranjih rezerv. Povečati bo treba kontrolo vseh stroškov, predvsem režijskih, in jih zmanjševati, poostriiti kontrolo izvajanja posameznih nalog; za neuresničenje le-teh bodo posamezniki disciplinski odgovarjali. Poleg reorganizacije podjetja bo potrebno uvesti še dodatno obliko nagrajevanja, s čimer bodo prejemki posameznikov pri preseganju rezultatov dosti višji, pri nedoseganju pa znatno nižji.

»V svoji razpravi izhajam iz dejstva, da je Cinkarna končala preteklo poslovno leto tako, kakor je bilo po sanacijskem programu predvideno, to pomeni, da se je kolektiv zavedal svoje dolžnosti napram družbi in to svojo dolžnost tudi izpolnil,« je dejal tovariš Franci Kapus, dipl. ing., tehnični direktor. Ko je prikazal prizadevanja kolektiva in dosežene rezultate, je poročal o vzrokih neizpolnitve proizvodnega plana za letošnje prvo četrtletje (nelikvidnost, pomanjkanje surovin, ustavitev nerentabilne proizvodnje). (Dalje prihodnjik)

PRIPRAVE ZA TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

(Nadaljevanje z 2. strani)

pravljajo ustanovitev več TOZD. Drugi se, kot vse kaže, na zakone samo sklicujejo.

Ekonomski odnosi med TOZD so vprašanje, ki bo v prihodnjih mesecih agaziralo tudi sindikate. Osnovna načela o združevanju, vračanju, amortizaciji, pa tudi o prelivanju dohodka, so dana z XXII amandmajem. Toda konkretni, praktični odnosi terjajo tudi ustrezno strokovno obdelavo. Od razprav o tem, kdo bo koga eksploatiral, kakšne so možnosti za neenakopravni položaj v tržnih pogojih, moramo priti do konkretnih norm za tako obnasanje v delitvi, ki bo pogojevalo tudi medsebojno zaupanje. V nekaterih delovnih organizacijah že pripravljajo predloge za urejanje medsebojnih materialnih razmerij, ki bodo lahko osnova za določila samoupravnih »sporazumov na podlagi enakopravnosti«.

Razrešene so tudi nekatere dileme, med drugim tudi vprašanje: ali je utemeljeno, da je s poslovnim sodelovanjem pridobljen dohodek sestavni del dohodka (obresti, deleži in udeležbe v dohodku) delovne organizacije, ki sredstva posoja in združuje z namenom, da se ji vrne več. Sprva so bila mnenja o tem deljena, češ, to je možnost za izkoriščanje tujega dela. Toda stvar se spremeni, če upoštevamo, da se morajo delovne organizacije sporazumeti o merilih za delitev dohodka. Vsak kakorkoli že akumuliran dohodek pa pomeni zato tudi večje naložbe v interesu vseh delavcev, ker povečuje, kjerkoli so sredstva racionalno naložena, družbeno lastnino in družbeno produktivnost. S tem je ustvarjena realna osnova za rast osebnih dohodkov in standarda. Če takih osnov za odnose med delavnimi organizacijami ne bi

pri CK ZKS in RS ZSS pripraviti tudi konkretnije gradivo o možnih odnosih in tudi pravicah delavcev iz naslova minulega dela. Plenum naj bi verificiral le nekatere najosnovnejša stališča o minulem delu.

Predvsem se moramo končno sporazumeti, če želimo, da bodo tudi konkretna iskanja ustrezna, da je z ustavnimi določili, ki govorijo o tem, da TOZD mora razpolagati s celotnim dohodkom,

da delavcem pripada osebni dohodek, ki upošteva tudi njihov prispevek k razvoju delovne organizacije, v bistvu postavljena zahteva, da se odtujena sredstva razširjene reprodukcije vrnejo pod oblast delavca, organiziranega v združenem delu. Amandmaji so odprli proces, ki naj odpravi odtujevanje družbenega kapitala od združenega dela. Združitev delavca z minulim delom je osnova za spodbujanje interesov delavcev za skupno družbeno delo in za družbeno produktivnost dela. Skupna in najzahtevnejša naloga je, da proučimo, kakšna in katera merila je treba vgraditi v samoupravne sporazume o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov, da bomo na podlagi družbeno določenih meril omogočili tudi delavcu kot posamezniku udeležbo v povečanju podjetniške in družbene produktivnosti. Delavec bo v tem primeru zaostrel svoj odnos do naložb minulega dela v svojem TOZD ali drugje, kjer bo veliko bolj neposredno občutil racionalnost oziroma neracionalnost v gospodarjenju z minulim deležem. To je zagotovo najzahtevnejše področje študija in iskanja, ki nam ga nalaga XXI. amandma. Tu so možnosti, da motiviramo samoupravljalca za gospodarjenje z dohodkom, ki gre za enostavno reprodukcijo in za razširjeno reprodukcijo. Če kje, je na tem področju nujno potrebno večje sodelovanje strokovnih institucij. Imam občutek, da nekateri prav čakajo na napake »sindikalne politike«.

Ker je ta del dohodka oziroma pridobitev tega dela dohodka, vezana samo na starost, je to lahko bistven odmak od nagrajevanja po osebnem delu, poslovnem uspehu in vlaganju v razširjeno reprodukcijo (amandma XXI, točka 3), — kje je, končno v takem sistemu minulo delo, ko lahko delavec dobi, teoretično vzeto, 20 % več ob enakem dohodku in čeprav 10 ali 20 let v DO, kjer dela, niso nič investirali? Kje je tu motivacija za povečevanje družbene produktivnosti in motivacija za racionalno investiranje ipd. Ideja se je razmahnila zlasti v takimi omenjenih mladih podjetjih, ki so bila ustanovljena pred 10 leti; tam pač, kjer imajo trenutno malo delavcev, ki bi bili že 10 let zaposleni. (Poznamo kolektive, kjer bi na osnovi takih meril dobilo »minulo delo« 20 do 50 delavcev pri 700 do 900 zaposlenih). V starih industrijskih centrih o takih oblikah minulega dela ne razmišljajo, saj v nekaterih kolektivih že več kot polovica

delavcev dela več kot 15 let. Iz različnih razlogov nimajo sredstev oziroma bi morali prekršiti samoupravne sporazume o delitvi dohodka, če bi za stalnost dali enako visoka priznanja, kot to predlagajo v »mladih kolektivih«. To je na svojstven način osnova socialne diferenciacije kolektivov. Menimo, da je treba tudi dogovore o tem, sicer možnem »priznanju za odrekavanje« sprejeti enotna načela, kriterije in jih zapisati v samoupravnih sporazumih. Če tega ne bomo storili, bomo imeli veliko težav pri realizaciji te pomembne ustavne kategorije.

Sicer pa menimo, da so še vedno veljavna in sprejemljiva izhodišča, ki smo jih glede odnosa do minulega dela razčlenili in sprejeli ni sicer na razširjeni seji predsedstva 21. septembra lani.

Proizvodno in poslovno povezovanje (integracije) in amandmaji

Kot že rečeno, smisel gospodarskih odnosov med TOZD in delavnimi organizacijami ne more biti uresničen, če bi vsa svoja prizadevanja usmerili samo v ustanavljanje TOZD. Resnica ima večje razsežnosti temeljne organizacije združenega dela, h katerim se dohodek sicer nenehno vrača so samoupravna osnova za

razmah integracij na samoupravnih osnovah.

Zlasti določbe amandmana XXII v celoti so osnova za hitrejši in tudi učinkovitejši povezovanje in integracije vseh interesov, ki lahko prispevajo k hitrejši gospodarski rasti. Ne gre le za povezovanje med delovnimi organizacijami in za združevanje dohodka, udeležbo v dohodku do amortizacije itd., gre tudi za združevanje sredstev občanov, koncentracijo sredstev v bankah in nove odnose med proizvodnjo in organizacijami, ki se ukvarjajo s posredovanjem blaga (veliko trgovino ipd.) in udeležbo tujega kapitala.

Integracija proizvodnih in finančnih zmogljivosti na osnovi samoupravnega dogovarjanja je nedvomno ekonomska nuja, integracijo narekuje tako kratkoročni kot tudi dolgoročni načrt raz-

(Nadaljevanje na 7. strani)

sprejeli, ne bi bilo prav nobene spodbude za vlaganje sredstev v drugo TOZD, za združevanje sredstev med podjetji in tudi ne za združevanje sredstev v bankah. Po drugi strani pa imajo v nekaterih kolektivih že težave, ker posamezniki tolmačijo, da je po ustavnih amandmajih edini odnos, ki ne pomeni odtujevanja presežnega dela — kreditni odnos. Pravijo na primer, da je tudi samoprisevek občanov nesamoupravna oblika odtujevanja, pač zato, ker ni kreditni odnos. Oblike združevanja so nedvomno lahko tudi drugačne, vse do dogovorjene pomoči z vračilom ali tudi brez vračila. Očitno je, da bodo morali ta in podobna vprašanja proučiti in z poenotenimi stališči priti pred kolektiv.

Minulo delo

Mimo omenjene študije o minulem delu nameravajo v komisijah za ekonomske odnose in komisijah za samoupravljanje

CINKARNA — CELJE
metalurško kemična industrija
Kadrovska komisija

RAZPISUJE

za šolsko leto 1972/73 naslednje
štipendije

NA VISOKIH IN VIŠJIH ŠOLAH:

— ekonomska fakulteta oziroma VEKS	5
— komercialna smer	2
— pravna fakulteta	2
— fakulteta za naravoslovje in tehnologije —	
— kemijska tehnologija	4
— fakulteta za strojništvo	2

NA SREDNJIH ŠOLAH:

— ekonomska šola	6
— tehniška šola	
— kemijski oddelek	6
— strojni oddelek	3
— elektrotehniški oddelek	4

NA POKLICNIH ŠOLAH:

— kovinarske stroke (strojni ključavničarji, strugarji, rezkalci)	20
— elektro stroke (elektrikar, elektromehanik)	10

• Prosilci za stipendije na visokih in višjih ter srednjih šolah morajo poleg lastnoročno napisane prošnje predložiti še: življenjepis, potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o družinski skupnosti, potrdilo o višini osebnega dohodka, ki so ga v zadnjih 3 mesecih prejeli zaposleni člani družinske skupnosti, potrdilo o vpisu in prepis zadnjega šolskega spričevala, ali potrdilo o opravljenih izpitih, ter izjavo, da ne prejema študentskega drugega.

Pri podeljevanju stipendije bodo imeli prednost slušatelji višjih letnikov in predvsem tisti, ki imajo boljši učni uspeh.

• Prosilci za stipendije na poklicnih šolah morajo izpolnjevati naslednje pogoje: da so dokončali osemletko najmanj z dobrim uspehom, da so telesno in duševno zdravi, ter da niso starejši od 17 let. Poleg lastnoročno napisane prošnje morajo predložiti originalno šolsko spričevalo o uspešno dokončani osemletki, izpisek iz rojstne matične knjige, življenjepis ter zdravniško spričevalo, izdano od Obratne ambulante Cinkarne Celje.

Pri podelitvi stipendije bodo imeli prednost otroci katerih starši so zaposleni v Cinkarni.

Prošnje z vsemi prilogi sprejema Center za strokovno izobraževanje delavcev Cinkarne Celje, do vključno 26. julija 1972.

OB IZPLAČILU OSEBNIH DOHODKOV ZA MESEC APRIL

Naš osebni dohodek za mesec april 1972 je bil že obračunan in izplačan po popravljenem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. S tem izplačilom smo dosegli tisto višino osebnega dohodka, katero še lahko izplačujemo po samoupravnem sporazumu skupacije črne in barvne metalurgije. Komisija, imenovana od centralnega delavskega sveta, da pripravi predlog za popravke pravilnika o delitvi osebnega dohodka, je menila, da mora predlog vsebovati takšne elemente, ki bodo omogočali osebne dohodke v višini povprečnih osebnih dohodkov v Sloveniji oziroma da naj se približajo višini, dovoljeni po samoupravnem sporazumu.

Popravljeni pravilnik o delitvi osebnih dohodkov ne spreminja, razen pri šestih delovnih mestih, dosedanjega razmerja med posameznimi delovnimi mesti, niti ne ukinja dosedanjih delovnih mest, niti ne ustanavlja novih.

Komisija je menila, in to je tu-

di potrdil CDS, da ni primerno v sedanjem času, ko se podjetje pripravlja na novo organizacijo in nove medsebojne odnose med posameznimi enotami, izvesti kakršnekoli popravke odnosov med posameznimi delovnimi mesti.

Z novimi organizacijskimi načeli določena nova medsebojna razmerja bodo tudi zahtevala novo ocenitev posameznih delovnih mest. Najprej bo potrebno določiti medsebojne odnose v posamezni enoti, nato pa izvršiti primerjave z ostalimi enotami po

osnovi ključnih delovnih mest. Vzpostavitev takšnih odnosov med posameznimi delovnimi mesti in enotami pa bo zahtevala od bodoče komisije najmanj pol leta intenzivnega dela.

Povprečni osebni dohodek za april 1972 je znašal 1736 din in je bil za 15,73 % višji od povprečnega osebnega dohodka v prvem letošnjem trimesečju, ko je znašal 1500 din.

Predvsem za vse vodstvene delavce v podjetju mora biti to izplačilo v opozorilo, da ne smemo posredno višati osebnih dohodkov. Paziti je treba na kvalifikacijsko strukturo delavcev izven neposredne proizvodnje, ker nam dosedanja znižuje kalkulativne osebne dohodke po sporazumu.

Omejiti je potrebno čimbolj dopolnilno delo (nadure), ker nam te dvigujejo povprečje. Izogibati se je treba nedeljskemu delu in nočnemu delu, kjer je mogoče, da ne bomo dvignili nenakomerno in nepotrebno povprečje samo delu zaposlenih na račun ostalih članov kolektiva.

V CELJU JE ODPRTA 116. POSLOVNA ENOTA LJUBLJANSKE BANKE

Dne 15. maja 1972 je bila v Celju, na Trgu V. kongresa odprta 116. poslovna enota Ljubljanske banke. Njena telefonska številka je 063/20-53. Za vodjo te poslovne enote je imenovan Viljem ŽAGAR.

Čeprav obstajajo v Celju že štiri poslovne enote Ljubljanske banke in sicer: podružnica v Vodnikovih ulici, specializirana podružnica za kmetijstvo v Vručevci 1, Mestna hranilnica na Titovem trgu 6 in poslovna enota na Ljubljanski cesti, se je poslovanje s prebivalstvom tako

povečalo, da je bilo za solidno in hitro opravljanje bančnih storitev potrebno ustanoviti še peto poslovno enoto.

Poslovni promet te bančne enote je zbiranje vseh vrst hranilnih vlog prebivalstva, vodenje dinarskih in deviznih žiro računov in opravljanje drugih bančnih poslov za občane. Zato je delovni čas prilagojen tako prebivalstvu kot obsegu dela. V ponedeljskih poslujejo od 7. do 15,30 ure, ostale dneve v tednu pa od 7. do 11,30 ure.

Dopisujte

V

CINKARNAR

PRIPRAVE ZA TOZD

(Nadaljevanje s 4. strani)

voja Slovenije. »Bistveno odstopanje od temeljnih ciljev gospodarske politike« (amandma XXVII k ustavi SR Slovenije, točka 7) pa lahko povzroči prav nerazvito proizvodnjo in poslovno povezovanje. Znano je, da je

v tem primeru po amandmajih k ustavi SRS možno tudi z zakonom začasnoma omejiti razpolaganje z delom sredstev za razširjeno reprodukcijo oziroma je dopustno tudi zakonsko združevanje dela sredstev za plansko predvidene potrebe družbene reprodukcije v Sloveniji. Menimo, da nerazvita integracija, neodločnost ali odlašanje z načrtovanjem večjega povezovanja, samo povečuje možnost in nujno za zakonsko poseganje v reprodukcijo oziroma je dopustno tudi zakonsko združevanje dela sredstev za plansko predvidene potrebe družbene reprodukcije v Sloveniji. V že integriranih delovnih organizacijah bo potrebno nujno odločnejše in z vso odgovornostjo uresničevati medsebojne gospodarske (dohodkovne) odnose na načelih amandmaja XXII. Zavlačevanje je samo prispevek, dostikrat sicer neutemeljenim tendencam za izločevanje posameznih delov, za dezintegracijo. Bilo bi zelo neodgovorno, če bi zaradi politične in ekonomske gluhosti doživeli močnejša prizadevanja za dezintegracije namesto, da bi bilo narobe.

Kot sicer, tudi procesov integracije ni moč spremeniti v politično kampanjo, tako tudi s pripravljanjem integracijskih procesov ne moremo odlašati. Zavzemali pa se bomo predvsem za integracije, ki imajo v proizvodnji in poslovanju skupne interese (kot npr. možnost večje integriranosti železarstva delov kovinske predelovalne industrije — trgovine itd.).

CDS je že imenoval delovno komisijo za pripravo in organizacijo TOZD v Cinkarni, da pripravi programe, vendar je ustanavljanje TOZD pravica in dolžnost vsega kolektiva. Z najširšo aktivnostjo in razsodnostjo bomo lahko ustvarili take pogoje upravljanja, da se bo vsak delavec počutil ustvarjalec in gospodar svojega dela.

ŠE NEKAJ O LETOŠNJEM LETOVANJU

V prejšnji številki »Cinkarnarja« smo objavili, kje bomo lahko letos preživeli dopust. Zaradi nestabilnih cen na našem turističnem in splošnem tržišču pa še nismo vedeli po kakšnih cenah bomo lahko letovali. Turistični in gostinski delavci se letos z veliko previdnostjo spuščajo v turistično sezono in so zavlačevali kar se da dolgo s sklepanjem pogodb. Sezona je pred vrati in nekaj se je moralo ukreniti tako, da sedaj ponekod vemo kje smo, ponekod pa še vedno lahko posredujemo informacije, ki pa nas ne obvezujejo.

V obmorskih krajih smo najeli:

● **BIOGRAD NA MORU** — dve vikend hišici s sedmimi ležišči od 10. junija do zaključno 8. septembra, in sicer cena penziona je v predsezoni in posezoni, to je od 10. junija do 1. julija in od 1. septembra do 8. septembra 40,00 din polni penzion in 2,40 din turistična taksa, za otroke do 10 let pa 20,00 din in 1,20 din turistična taksa. V glavni sezoni od 1. julija do 31. avgusta pa je cena polnega penziona 46,00 din in 2,40 din turistična taksa ter 23,00 din in 1,20 din turistična taksa za otroke do 10 let.

● **CRIKVENICA** — v hotelu »TURIST« 3 sobe z desetimi ležišči od 1. julija do 31. avgusta. Cena penziona za odrasle je 60,00 din na dan in 2,00 din turistične takse, otroci do sedem let imajo 30 % popusta, kar zneso 42,00 din.

V Crikvenici pa smo najeli še pri »KAMENSKO« v juliju 4 sobe z desetimi ležišči po ceni 52,00 din za dnevni penzion za odraslo osebo in turistična taksa, ki jo določi Turistično društvo Crikvenica, otroci od 6. do 12. leta starosti plačajo 37,00 din dnevno in otroci do 6 let 26,00 din.

● **POREČ** — V Plavi laguni smo najeli od 1. do 30. junija in od 1. do 15. septembra 3 sobe s sedmimi ležišči. Cena penziona v tem obdobju je 48,00 din in 1,60 din turistična taksa za odraslo osebo, otroci do sedem let pa imajo 30 % popusta, kar zneso 31,20 din in 1,12 din turistična taksa.

raslo osebo, otroci do sedem let pa imajo na omenjeno ceno 30 % popusta, kar zneso 33,60 din in 0,10 din zavarovanja.

V času od 1. julija do 31. avgusta smo pri Plavi laguni najeli 10 sob s 26 ležišči. V tem času je cena polnega penziona 60,00 din in 2,35 din turistične takse, prav tako imajo otroci do sedmega leta starosti 30 % popusta, kar zneso 42,00 din in 0,10 din zavarovanje.

● **RAB** — Kljub dobri volji in prizadevanju na Rabu še nismo uspeli zaključiti pogodbe, vendar nam obetajo, da bodo dosednji razgovori uspeli, rezerviranih imamo 10 ležišč in informativna cena za polni penzion je 53,00 din.

● **SUPETAR NA BRAČU** — Najeli smo 4 sobe z dvanajstimi ležišči, in sicer v času od 1. julija do 31. avgusta. Cena polnega penziona je 54,00 din. V to ceno je vračunana turistična taksa. Otroci do 10 let starosti imajo 40 % popusta, kar zneso 32,40 din.

● **UMAG** — V Umagu smo najeli 3 sobe z osmimi ležišči, in sicer od 1. junija do 15. septembra. Polni penzion v predsezoni in posezoni to je od 1. junija do 30. junija in od 1. septembra do 15. septembra je 52,00 din, otroci do 7 let imajo 30 % popusta, torej bodo plačali 36,00 din. V glavni sezoni to je v juliju in avgustu pa je polni penzion 60,00 din in otroci do 10 let imajo 30 % popusta, torej bodo plačali 42,00 din.

● **V NOVALJI** na otoku Pagu letos nismo najeli kapacitet, ker je zaradi odročnosti za ta kraj bilo premalo zanimanja.

Zaradi velikega povpraševanja po letoviških kapacitetah smo se odločili najeti še nekaj ležišč in penzijskih uslug, da bi lahko ugodili vsem željam članov kolektiva, ki so prve prijave zaradi zasedenosti letoviških kapacitet zamudili.

NEVARNOSTI, KI GROZIJO V SODOBNI VOJNI

(Nadaljevanje)

Do stika z maso lahko pride pri prenosnih in prevoznih električnih orodjih in napravah in to najpogosteje na mestu, kjer priključni vod vstopa v aparat. Na tem mestu je vod najbolj izpostavljen mehničnim poškodbam izolacije, kakor tudi notranji prevodnik, kar pogojuje stik z maso.

V tako imenovanem priključnem prostoru so stiki z maso prav tako močnejši, če so stičnice zaradi česar koli poškodovane.

Notranji prevodniki v sami napravi ali na stroju so lahko vzrok stika z maso zaradi poškodbe, dotrajalosti, dostopa vode in podobnega.

Obstaja možnost, da odpove zaščita, ali da se pretrga izolacija, ki preprečuje stik z maso.

Do poškodbe izolacije lahko pride v kateremkoli stroju ali napravi, če je pod vplivom velike toplote.

Tuj predmet — prevodnik, ki iz različnih vzrokov lahko pade med električne prevodnike v stroju, lahko povzroči kratki stik ali napetost strojne mase.

Pod vplivom elementarnih ali drugih hudih nesreč in pri zračnem napadu lahko pride do nepričakovane napetosti na poljubnem mestu pa so možne razširitve na obsežne kovinske dele konstrukcije po celotnem obratu. Enako se lahko zgodi v stanovanjski stavbi zaradi nepopolne izolacije zidov, zlasti pa po raznih kovinskih konstrukcijah in napravah, kakor so: betonska armatura, vodovodni in plinski cevovodi itd. Tako se lahko pripeti na primer, da dobi hišna električna črpalka, nameščena v kleti ali tudi izven stavbe, stik z ohišjem in se napetost prenaša po cevovodih priključne vodovodne naprave po vsej stavbi, če je prehodna upornost od črpalke do zemlje dovolj velika.

Možnosti napetostnega dotika imamo zelo mnogo ne samo v času elementarnih nesreč, ampak tudi pri vsakodnevnem delu z električnimi stroji ali aparati v obratih in v gospodinjstvu; kolikor se ne pazi dovolj pri samem montiranju, oziroma pri zaščitnih ukrepih in če niso pravočasno odstranjene nastale napake v električni mreži.

Navedeni primeri predstavljajo samo delni pregled množičnih možnosti na nastajanje stika z maso.

Kjerkoli je prisotna svobodna, nekontrolirana električna energija v poškodovanih vodih, strojih, pogonskih napravah ali potrošnih aparatih, vedno obstaja možnost, da se človek ponesreči ali smrtno poškoduje od sunka električne energije ali od ločnega plamena, ki mnogokrat povzroči zelo težke opekline s trajnimi posledicami. Istočasno pa preti nevarnost od kratkega stika, ki lahko privede do požara, kolikor so prisotni potrebni elementi: vnetljivi material, pristnost zraka in dovolj visoka temperatura. Kakšna razdejanja in uničevanja materialnih dobrin so takrat mogoča in kakšne so nevarnosti, ki pretijo ljudem, mislim, da ni potrebno opisovati.

Poglejmo malo bolj navedene nevarnosti, ki pretijo ljudem od

električne energije. O električnem sunku govorimo takrat, kadar gre električna energija skozi telo ponesrečenca, a stopnja nevarnosti zavisi od več dejavnikov:

- od jakosti toka in časa njegovega delovanja na organizem,
- skozi katere dele telesa gre tok,
- od splošnega zdravstvenega stanja ponesrečenca.

Čim močnejši je tok, ki teče skozi organizem in čim dlje to traja, toliko večja je nevarnost. Tok od 30–50 A povzroči tako močne krče, da nismo sposobni izpustiti predmeta, ki ga držimo v roki. Zaradi tega tudi ne moremo rešiti sami sebi, in če ne pride pomoč hitro, nastopi smrt. To je navidezna smrt in s hitro intervencijo lahko še vedno rešimo ponesrečenega. Tok od 80 do 100 A ubije povprečno že v eni petini sekunde — nastopi trenutna smrt. V napravah nizke napetosti se lahko razvije tok tudi do 100 in celo 200 A, kar pomeni, da to ni tako brezpomemben dejavnik, kot običajno mislimo. Tok te napetosti in jakosti deluje pri prehodu skozi človekovo telo v največji meri na živčne centre, a s tem tudi na pljuča in srce, katera zaradi hitrega povečanja napora pri svojem delu odpovesta poslušnost s »prenehanjem dela«.

Tok visoke napetosti ima več amperov in pri prehodu skozi telo ne deluje najprej na živčni sistem ampak povzroči izredno težke notranje opekline in izgoravanja. Pri tem se v telesu razvijajo toksične (strupene) snovi, ki obremenjujejo ledvice in v večini primerov povzročijo smrt ali trajno težko invalidnost.

Najnevarnejši je tok, ki steče od roke do roke ali od roke k nogam, ker v tem primeru pride tudi skozi srce. Nevarnost je mnogo manjša, če teče tok od ene k drugi nogi v primeru visoke napetosti v tleh poleg postrojenja.

Kar zadeva zdravstveno stanje je najnevarnejši električni tok za ljudi, ki boleha od bolezni srca in za otroke, ki so mnogo bolj občutljivi kot odrasli.

Moč električnega sunka je odvisna od jakosti toka, a jakost od napetosti in odpornosti. Ko teče tok skozi človeško telo, se skupni odpor sestoji iz več delnih odporov, a v glavnem sta to: upor samega telesa in upor tal, na katerih stojimo v času stika z električno energijo. Kolikor so manjši ti upor, toliko je močnejši električni tok in s tem močnejši ter nevarnejši električni sunek.

Če je koža tanjša in vlažna ali celo potna, in če stojimo na zemlji v vlažnih čevljih, ali smo bosi, je upor telesa zelo majhen. Kolikor je koža debelejša in suha ter imamo suhe čevlje, je odpor telesa velik.

Če so tla vlažna, betonska, ali če stojimo neposredno na zemlji, izven stavbe, na primer v gradbeništvu, je odpor telesa zelo majhen. Upor telesa je velik v suhih stanovanjskih prostorih z lesenim podom. Posebno so nevarni prostori, v katerih se nahajajo vodovodi, radiatorji in druge podobne naprave ali postrojenja, ki so dobro ozemljena. V primeru istočasnega stika z njimi in s predmetom pod električno napetostjo je tok zelo močan in nevaren.

Izkušnje nam kažejo, da v vseh stanovanjskih in poslovnih prostorih, v katerih ni ne vodovoda, radiatorjev ali drugih ozemljenih predmetov, napetosti do 220 V proti zemlji niso nevarne. Nasprotno, v vlažnih prostorih pa so lahko nevarne napetosti že pri 25 V, ako so tla betonska in izpod njih ni kleti. Po pravilu jemljemo za nevarne vse napetosti preko 50 V, a v izrednih primerih celo napetosti preko 24 V.

Menim, da je potrebno ponovno poudariti, da so poškodbe pri elementarnih in drugih hudih nesrečah ter pri zračnem napadu možne na vseh delih električnega omrežja od električnega izvira pa do potrošnih aparatov, in da v takšnih primerih obstaja direktna nevarnost za človeška življenja in za materialne dobrine.

V času elementarnih in drugih hudih nesreč, kakor tudi v času zračnega napada, je potrebno v postrojenjih za proizvodnjo električne energije izključiti vse tiste dele električne mreže, ki so neposredno ogroženi. Po pravilu je potrebno izključitev omejiti na minimum, da ne bi nastale motnje v rednem preskrbovanju potrošnikov z električno energijo, toda ta minimum je potrebno razumeti precej relativno, ker so včasih omejitve zelo velike.

Pri izključitvi je potrebno paziti na to, da se s tem ne ovira normalno delo stabilnih naprav za gašenje požara, gasilnih črpalk na električni pogon in podobnih naprav. Izključitev je potrebno po možnosti izvesti na normalen način. Brez posebne potrebe se ne smejo sekati vodi.

Vezanje vodovodov pod napetostjo z zemljo ali njihova medsebojna kratka vez se mora oceniti kot izjemna skrajna mera, a zaradi nevarnosti za tistega, ki to izvaja, se sme izvesti samo takrat, kadar so neposredno ogrožena človeška življenja, toda tudi takrat ob največji možni previdnosti in to od posebno usposobljene osebe.

Že poškodovane in razbite dele električnih naprav je treba čimprej izključiti, a prihod nestrokovnih oseb na ogroženo področje se sme dovoliti šele po izključitvi vseh poškodovanih naprav.

Prijemanje — dotikanje električnih naprav od nepoklicanih oseb se mora brezpogojno preprečiti. Potrebna dela na teh napravah v primeru elementarnih in drugih hudih nesreč, smejo po pravilu izvršiti samo pooblaščen osebe elektro podjetja, le v primeru sile pa za to izučeni in strokovno usposobljeni pripadniki tehnično-reševalnih enot.

V primeru nastanka požara se je potrebno izogniti ročnemu gašenju električnih naprav pod napetostjo, na katerikoli način in s katerimi koli sredstvi. Ročno lahko gasimo šele po izključitvi napetosti.

Gašenje električnih naprav, če pogoji to dopuščajo, je potrebno prepustiti izključno samo gasilskim enotam, ki so specialno usposobljene za takšna dela. S tem se bomo izognili mnogim nesrečam, ki bi lahko še povečale že tako težko situacijo.

Če so instalacije in naprave vlažne oziroma mokre, jih ne smemo uporabljati vse dotlej, dokler se ne posušijo vsaj toliko, da začasni izolacijski upor ne bo manjši od 50.000 ohmov. V suhih prostorih mora biti izolacijski

upor najmanj 220.000 ohmov. V vlažnih prostorih se takšne vrednosti, razen z uporabo specialnega materiala za vlažne prostore, ne more doseči.

Vlažne instalacije je potrebno vsaj delno usposobiti z gretjem in z občasnim zračenjem vlažnih prostorov. Pri tem je potrebno zaradi boljšega zračenja in sušenja instalacijskih cevi sneti pločevinaste pokrove iz instalacijskih škafel. Posebno pozornost je potrebno posvetiti skrbi, da se odstranijo vse pokvarjene varovalke, treba jih je nadomestiti z nepoškodovanimi. Paziti moramo tudi na čiščenje, sušenje in usposabljanje električnih potrošnih aparatov in strojev.

Na kakršen koli način so poškodovane električne naprave in instalacije, preden se jih spusti ponovno v obratovanje, jih mora pregledati in odobriti njihovo vključitev pristojni elektroenergetski inšpektor.

VODOVODNO OMREŽJE

Preskrbovanje prebivalstva z vodo je v primerih elementarnih nesreč ali napadov sovražnikovih letal zelo pomembno, ker od uspešne rešitve tega problema je odvisno zdravje ljudi v ožjem in širšem področju. Neurejeno preskrbovanje z vodo lahko povzroči masovna obolenja, ki imajo lahko za posledice večje žrtve kot pa sama nesreča, ki je ogrozila določeno področje.

Motnje pri preskrbovanju z vodo so lahko:

- poslabšanje kvalitete vode,
- zmanjšanje količine vode,
- prenehanje preskrbovanja z vodo.

V normalnih okoliščinah se s temi problemi ukvarja in išče ustrezne rešitve sama organizacija za preskrbovanje vode v določenem kraju. Medtem ko v primeru katastrofe kapaciteta te organizacije ne zadošča več. Takrat morajo priskočiti na pomoč specialne tehnične ekipe, ki bodo s skupnim sodelovanjem omogočile, da bo vodovodna mreža čimprej postavljena zopet v normalno delo.

POŠKODBE NA VODOVODNEM OMREŽJU

Pri poškodovanju uličnih vodovodnih cevi prihaja do hitre spremembe smeri in brzine toka vode, zaradi česar nastane hidravlični sunek, ki izzove nadaljnja razdejanja celo na veliki razdalji od padca bombe. Pri bombardiranju so lahko poškodovani poleg vodovodne mreže tudi objekti, zgrajeni na njej, kakor tudi naprave.

Potres in drsenje terena lahko izzove pokanje cevi na celotnem ogroženem področju, neke več, drugje zopet manj, odvisno od smeri širjenja valov oziroma drsenja terena. Prav tako lahko pride do rušenja in poškodb na objektih in napravah.

Pri poplavi lahko pride do ugrezanja zemlje, kar povzroči pokanje cevi, lahko pa pride tudi do vstopa nečiste vode v vodovodno mrežo. Posledica tega je lahko epidemija najširšega obsega.

Škoda, ki lahko nastane od poškodovanih vodovodnih cevi, je različna. V vojnih pogojih so lahko močno prizadeta skladišča, ki so na nižjem terenu kot pa je mesto poškodb na vodovodnih ceveh.

(Dalje prihodnjice)

ZAKAJ HODIMO V PLANINE?

Postavlja se vprašanje: zakaj hodimo v gore? — vendar odgovor je jasen! Ko so doktorja Kugyja vprašali, zakaj hodi v gore, je na kratko odgovoril: »Ker moram«. Mislim, da takšen naj bi bil zaključek vseh razprav in izpovedi, ideologij, resnih in iskrenih, zlaganih in nezlaganih o planinstvu.

V nekaj besedah bi želel povedati nekaj misli o planinstvu in razvoju planinstva, vendar ne bom zadel tistega, kar si želite zgolj iz tega razloga, ker sem skrahiran planinec, sicer z lepimi manirami vendar me sto in sto resničnih problemov od tega odteguje.

Vendar: zemlja, in njen hrupni vrvež, ki še ni pokvarjen z jezikovanjem, z odvratnim razgrajanjem, z deviško nedolžnostjo, na kateri še niso običljivi vsiljivi in požrešni pogledi tistih, ki jim ni nobena reč sveta in bogata.

Idealist: gorski svet in resnično življenje v divjini, ki pa je vse prej kot divjina s strahotnimi nepremagljivimi zaprekami in preprekami. Stene v gorah so resnejše in v grozotnosti poetičnejše kakor katerakoli lepa stvar, ki bi človeka utegnila zapeljati. To so po svoje esteti, ki so in še danes v gorah odkrivajo prav posebno in lepa pravila o lepem.

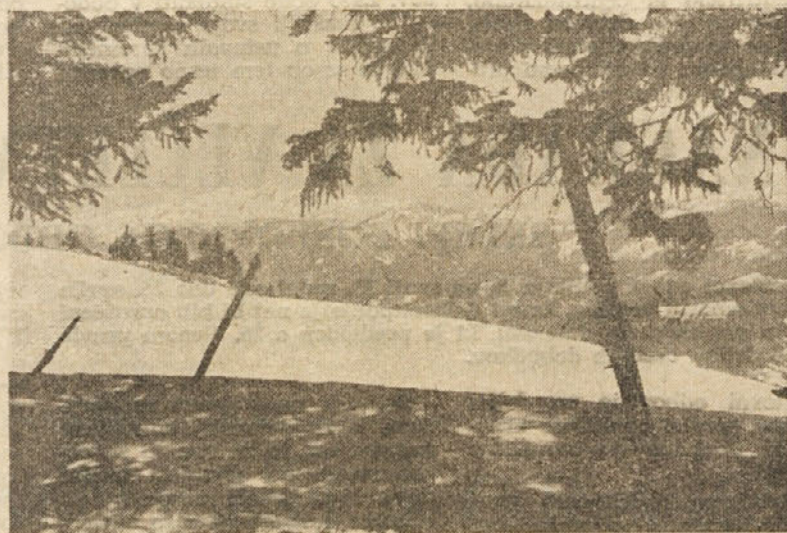
Filozof — gora: ogromno razmišljanje o lepem, težkem in prigarjem, kajti gora in osvojen vrh morata biti prigarana, če ne, potem nismo dosegli cilja, potem nismo bili na poti, ki bi nam dala novih moči za delo, vztrajnost in požrtvovalnost. Brez volje, vztrajnosti, smisla življenja in boja za lastni obstanek na zemlji ne sme biti nobeno življenjsko obličje, ki mu pravimo človek. Seveda danes ni več tistega, kar je bilo nekoč, ko ni bilo narejenih poti in urejenih koč, danes je svet drugačen, postal je »moderen«. Vedno bolj se prilagajamo delu sodobnega življenja in zato izgublja vedno bolj pravi obraz in postopoma stopamo v prazen prostor. Življenje se vse bolj podreja principom, ki človeka odmikajo od njegovega bivanja in ki ustvarjajo iz njega mehaniziran objekt, njegova bit postaja vedno bolj zgrešena. Vedno bolj potrebno je človeku udeleževanje v planinstvu, ne iz že danes omenjenih razlogov, ampak zaradi pojava planinstva kot družbenega pojava — za lepe tradicije. Vsak pojav, posebno še kulturni, se razbija in ugiblje s silnim poletom, iščeč novih oblik do najekstremnejših. Vsako gibanje zelo osiromašimo in poplitiemo, če ga skušamo podrediti kot sredstvo le določenemu cilju, ali pa mu postavimo obče zahteve, ki jih družba postavlja pred poasmeznika za edini glavni namen. Če bi postavili gibanju planinstva takšne zahteve, bi zanikali vse estetske, kulturne, etične in športne vrednote, ki jih planinstvo oziroma planinci iščejo v gorah.

Res je, po vojni je naše mlade planince zajel nov nazor, nov pojav v planinstvu to je športni moment — ekstremizem. Ta pojav ni nov in ga zasledimo pri drugih narodih že precej pred vojno. Po izvršenih ekstremnih problemih, ki so jih izvršili Francozi, Nemci, Angleži v Alpah marsikaj prehodili in preplezali. Naš mali narod je močno občutil

»konkurenco« in je prišel domala v »agnacijo« pri planinstvu. Vendar pa moram poudariti, da se ekstremizem pri nas ni izrodil v manjše, temveč se je hitro in bogato oplodil. Mogoče planinstvo ni bilo že desetletja tako tesno povezano z življenjem in vrenjem našega naroda.

Slovenci smo stopili na mednarodno planinsko pot predvsem pa v alpinistično areni, razmeroma pozno. Temu je predvsem kriva podrejena vloga našega naroda v zgodovini, saj več kot tisoč let nismo imeli svobode in zaradi tega tudi nismo imeli samoniklih kulturnih tvorb. Kulturne faze naših originalnih pojavov so se razvijale v okviru kulturnega področja večjih narodov.

Prvi Slovenec, ki se je intenzivno ukvarjal s hojo v gore in tudi s plezanjem je bil Valentin Stanič, ki mu lahko rečemo glasnik alpinizma na Slovenskem. Žal pa je Stanič deloval bolj sam zase, ni bistveno vplival na planinstvo pri nas.

Pogled na Savinjske alpe

Za Staničem nastane mrtva doba vse do pojava nemških planincev oziroma alpinistov. Pojava se dr. J. Kugy v Julijskih Alpah in prof. J. Frischauf v Savinjskih Alpah. Ta desetletja so vseeno važna, predvsem zaradi odkrivanja in osvajanja vrhov v Julijskih in Savinjskih. Poleg tega pa nastaja takrat najboljša generacija vodnikov. Vodniki, ki so vodili prav ta dva gorohodca imajo veliko zaslug za odkrivanje in osvajanje gora pri nas. Čislani in cenjeni so bili Trentarji: Andrej in Jože Komanc, Tožbar, Skantar v Julijskih Alpah. Janez in Miha v Savinjskih Alpah. J. Kugy bi težko rekli, da je bil pri nas tujec, saj sta bila oče in mati slovenskega rodu. Gotovo pa je eno: z vso dušo in telesom je pripadal našim goram. Njegovo delo je neprecenljivo. S svojimi, čustva polnimi spisi je opisoval Julijske Alpe in tedanje planinstvo ter alpinizem v njih. Njegova knjiga: »Iz življenja gornika« (AUS DEN LEBEN EINES BERGSTEIGERS) je prav gotovo še danes ena najboljših svetovnih knjig o planinstvu. V Savinjskih Alpah je Frischauf posredoval in vodil gradnjo gorskih poti kot so Turški žleb in Robanov kot, ter koč Kokrško sedlo, Okrešelj. S svojimi spisi je zbudil zanimanje za naše gore. Bil

je pionir turizma, planinstva in alpinizma v Savinjskih Alpah.

Doba velikih osvajanj v Alpah (sredi 19. stoletja oziroma leta 1865 osvojen Materhorn) pomeni nekako prelomnico v našem planinstvu. Po Staniču smo dobili prva planinca — Kadilnika in dr. Tumo. Kadilnik je bil le planinec, medtem ko dr. Tuma alpinist. Med tem časom pa se je planinstvo široko razgibalo med ljudstvom. Leta 1891 so ustanovili trije slovenski planinci Hauptman, Korenčan in Škof »Piparsko bratovščino«, kateri je pristopilo več navdušenih ljubiteljev prirode. Ko so »Piparji« videli, kako si Nemci brez odpora prisvajajo naše vrhove, so ustanovili Slovensko planinsko društvo (leta 1893). Pričel se je boj za naše vrhove, koč in planinska pota. Kljub velikim prednostim, ki so jih imeli Nemci (denar) se je naše planinstvo širilo in dobivalo vse več pristašev in novih podružnih društev izven Ljubljane.

Takrat dobijo planinci tudi svoje glasilo »Planinski vestnik« (1895), ki je najstarejše slovensko glasilo in izhaja še danes. Vse to je postala neka gonilna sila našega planinstva in njegovega sodobnega širjenja. Torej: »gora je tukaj zaradi človeka«. V naravnem pogledu je planinstvo zavestno hrepenenje modernega človeka po bolj moralnem, bolj duševnem in telesno zdravem, v znanstvenem pogledu pa bolj naprednem, v poeziji bolj

občutenem, v splošnem torej k globljemu spoznanju o večji sreči stremečemu človeku. Glede pametnih in nespametnih pa je tako kakor pri napredku v ostalih panogah človeškega delovanja. Brez žrtve ne gre. Vseposod grešimo v borbi za obstanek, torej moramo doumeti gore in sebe, ki smo njih del: pilot v zraku, znanstvenik v laboratoriju, planinec v gorah. Te napake so lahko usodne. Vendar nespametno bi bilo počivati, pametno pa je z najmanjšimi žrtvami doseči cilj. Za pionirje je njihova nehotna smrt prej žrtvovanje samega sebe novi ideji, novemu napredku, kakor pa nespametno ubijanje sebe na škodo sebi in drugim. Jug je rekel o sebi: »In vendar ne bo moje življenje izlito v pesek«. In zares ni bilo.

Za zaključek bi povezal misel o pomenu alpinizma in ekstremizma pokojnega Marka Dularja, ki je bil najperspektivnejši mlad alpinist, v misel o planinstvu, ko je dejal: »Plezalec doživlja zase, živi pa zase in za svoje tovariše«. Prav lahko bi rekli, da planinec živi zase in doživlja zase in za svoje tovariše. Ta harmonija daje pomen planinstvu. Planinstvo potrebuje mladih ljudi, ne samo po telesnem ampak tudi po duševnem delovanju. Marsikateri mladenič je okorel po svojem mišljenju kot starec; stran z napadi malodušja.

Morda najbolj prvoten, najbolj živalski je krik — živeti. Da živiš in tvegaš, potrebuješ moči — telesnih in duševnih. Brez teh nositi odgovornost pred družbo in zase in za tovariše je zločin. Najprej obvladaš sebe preden prevzameš skrb in odgovornost za druge. Čemu vse to? Čemu krik živeti! Iz strahu pred neuspehom. Zlo človeštva je strah, pa tudi pomembno gonilo, duševno globokih dejanj. Ni to strahopetnost, je nekaj globljega, prvotnejšega. Morda nagon po samohranitvi, morda instinkt. Agitacija za mir — strah pred vojno — ali planinski ekstremizem. Strah pred spoznanjem, da sta še dve milijardi tebi — nam enaki.

Človekov družbeni ideal je močna osebnost s širokim akcijskim radijem, zakoreninjenim globoko v ljudstvo.

Planinstvo je kulturni pojav in če je kultura zrcalo naroda, jo negujemo, gojimo v širokih mejah, da ne bo kazala povprečne podobe ampak resnično podobo našega naroda.

P. N.

POKOJNINE NA HRANILNE KNJIŽICE

Ljubljanska banka začena akcijo za prenos pokojnin na hranilne knjižice. Mnogi upokojeanci so to že uredili s področnimi Zavodi za socialno zavarovanje, vendar postopek ni bil v celoti dovolj izdelan in so se večkrat pojavile razne tehnične ovire. Prav sedaj pa prehaja likvidacija pokojnin od posameznih Zavodov na Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije v Ljubljani: ta bo opravljala likvidacijo prek elektronskega centra za vso republiko.

V zvezi s tem je Ljubljanska banka sporazumno s Skupnostjo določila tehnični postopek za prenos pokojnin na hranilne knjižice in zagotovila nemoten potek pri Skupnosti in banki.

Vsak upokojenec prejme pri Društvu upokojencev ali pri poslovnici enoti banke obrazec »Blag-68«, s katerim pooblašča Skupnost za prenos svoje pokoj-

nine na hranilno knjižico. Ta obrazec odda pri poslovnici enoti banke, kjer želi, da se vodi njegova hranilna knjižica.

Ugodnosti, ki jih pridobi upokojenec, so predvsem v tem, da mu je pokojnina redno na razpolago prvi dan v mesecu in da jo lahko dvigne v celoti ali delno takoj po pripisu. Upokojenec tu (Nadaljevanje na 10. strani)

UVELJAVLJANJE USTAVNIH DOPOLNIL — IZKAZNICA ODNOSA DO SAMOUPRAVLJANJA

Sindikati ne pristajajo na to, da bi se dogovori sprejeli mimo delavcev

Z uveljavljanjem ustavnih dopolnil se v delovnih organizacijah odpirajo najrazličnejša vprašanja. Dejstvo je namreč, da se ob tem spreminjata struktura in vloga organov upravljanja. Gremo v nove odnose, v še bolj demokratične odnose, ki jim bo v bodoče dal ton prav neposredni proizvajalec sam. To je jedro našega splošnega družbenega prizadevanja in to je bilo tudi jedro razprave na seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije 31. marca letos. Pregledali so dosedanje aktivnosti sindikatov ob tej nalogi. Osnova za razpravo je bilo poročilo predsednika komisije za samoupravljanje Mitje Svaba, in ga je svet sprejel tudi kot izhodišče za politično delovanje sindikatov.

ODPRTA VPRAŠANJA OBRAVNAVATI SPROTI

Republiški svet ZSS in republiški odbor posameznih strokovnih sindikatov so že večkrat razpravljali o uveljavljanju ustavnih dopolnil, predvsem v posameznih komisijah. Sproti je pač bilo treba razčisti marsikako načelno vprašanje, pa tudi mnoga dokaj ozka specializirana, strokovna vprašanja. Seveda bodo morala biti tudi vnaprej taka posvetovanja sindikatov mesto za odstranjevanje nesporazumov, ovir pri uveljavljanju ustavnih dopolnil, in seveda tudi mesto za opredelitev stališča do novih spoznanj, kako načeti vprašanja, dileme, ki se z dneva v dan zastavljajo.

LE ČEMU IZGOVARJANJE NA TRENTNI GOSPODARSKI POLOŽAJ?

Pripomba, da se problemi zastavljajo tistim, ki delajo, je bila v razpravi še posebej poudarjena. To je tudi razumljivo. Da pa delo ne bi zastajalo, je treba odprta vprašanja obravnavati sproti. Delovne organizacije si morajo v tem med seboj tudi pomagati. Prav to posredovanje izkušenj je tudi ena izmed nalog sindikatov. Toda, še vedno lahko govorimo o mnogih delovnih organizacijah, kjer se nalog niso lotili, marveč bolj prisluškujejo — rekli bi tako imenovanemu kulorskemu — razpravljanju o tem. Čakajo na »vzorce«. In še več! Nekateri pa ob tem, da bi morda prikrili svojo nedelavnost, napihujejo morebitne resnične (pogosto kratke) pa tudi že povsem razčiščene probleme do take mere, da to presega že vse okvire. Največ je izgovarjanja na trenutni težavni gospodarski položaj, ko se res morajo marsikje bolj trdno spoprijemati z vprašanji racionalnosti svoje organizacije dela. Zato se tudi ne smemo čuditi sicer redkim pripombam, ki kažejo na popolno nepoučenost, češ da je samoupravljanje le političen odnos, oblika demokracije, medtem ko je učinkovito gospodarjenje nekaj drugega in je zato odlašanje z realizacijo ustavnih dopolnil v korist ekonomiki in stabilizaciji. Komentar tu ni potreben!

DVOJE NASPROTNIH GLEDANJ

Glede uveljavljanja ustavnih dopolnil se v praksi — morda namerno, ali pa morda tudi zaradi navedene nepoučenosti — kaže dvojje povsem nasprotnih gledanj.

Eni se namreč zavzemajo za dosleden uresničitev načel, ki uvajajo nove odnose in ki med drugim pomenijo prenos odločanja o presežnem delu tja in na tistega, kjer se presežna vred-

nost ustvarja, da neposredni proizvajalec resnično odloča o svoji akumulaciji in o vseh postavkah porabe dohodka, da mora biti tu temeljna organizacija združenega dela z dohodkom, ne pa na novo preimenovan del delovne organizacije, da se pač zadosti dogovorjenim načelom. Tu gre še za odločanje o minulem delu kot vzpodbudi za razširjeno reprodukcijo in za boljše gospodarjenje itd.

Zanimivo pa je, da se pristaši drugega gledanja prav tako sklicujejo na ustavno dopolnila, želijo pa, naj vse ostane, kot je: koncentrirano in centralizirano. Izključujejo glas delavca, da bi mogli še vnaprej odločati v njegovem imenu. Po njihovem pre-

pričanju je to tudi edino jamstvo za ekonomsko uspešnost.

Ni prvič, da delavci in sindikati postavljajo zadeve drugače: prav ureditev novih samoupravnih odnosov bo osnova za dosego gospodarske stabilnosti. Res pa je, da bodo taki odnosi marksizmu podirali že ustaljene koncepte dela, navade, pa tudi privilegije.

SLABA OBVEŠČENOST DELAVCEV NI NAKLJUČNA!

Morda ni naključje, da zadnja raziskava centra republiškega sveta ZSS za raziskovanje samoupravljanja opozarja na nezadostno seznanjenost delavcev z vsebino tistih ustavnih sprememb, ki zadevajo samoupravljanje. Prav tako ni naključna ugotovitev, da uveljavljanje ustavnih sprememb uspeva predvsem tam, kjer so delavci temeljiteje spoznali njihovo vsebino in cilje in nove možnosti za poglabljanje samoupravnih odnosov. Zato bodo sindikati v bodoče še razširili svoje seminarne dejavnosti o ustavnih spremembah in se ob tem tesno povezali

z delavskimi univerzami in drugimi strokovnimi institucijami, da bi dosegli v strokovnem pogledu kar najboljše pogoje za tolmačenje in za izvedbo zastavljenih nalog.

POBUDO LAHKO PREVZAMEJO ZBORI DELAVCEV...

Če bodo delavci dovolj seznanjeni s tem, kar jim novega ustavne spremembe prinašajo, se lahko zgodi, da bodo tam — kjer se še iz najrazličnejših razlogov niso lotili izdelave programov za uveljavljanje ustavnih dopolnil — na pobudo sindikata sami na svojem zboru sprejeli sklep o ustanovitvi temeljne organizacije združenega dela. S tem bodo pač izsilili to, kar je njihov interes. Morajo pa ob takem sklepu dosledno upoštevati ustavno določilo o združevanju temeljnih organizacij združenega dela v okviru delovne organizacije in zadolžiti organe upravljanja in strokovne službe, da jim pripravijo potrebne preglede, analize dejanskega stanja in vse, kar je potrebno za tehtanje ob dokončni odločitvi.

NAGRADA ZA VEČLETNO DELO

SKLEPI POSLOVNEGA ODBORA

Poslovni odbor podjetja je na svoji 33. redni seji dne 25. aprila 1972 obravnaval predlog, kateri delavci podjetja naj bi bili oproščeni odbitka pri osebnem dohodku, ki je predviden s 26. členom pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

Poslovni odbor je po daljši razpravi sprejel naslednje kriterije, ki predvidevajo oprostitve odbitka:

1. delavcem, ki delajo na istem delovnem mestu najmanj 5 let, se črta odbitek po obstoječi tabeli za eno stopnjo na zahtevano izobrazbo oziroma prakso;
2. delavcu, ki 20 ali več let dela na istem ali sličnih delovnih mestih, se ne glede na doseženo stopnjo izobrazbe, črta odbitek.

Nadalje je poslovni odbor sprejel in potrdil naslednje tolmačenje člena 31 pravilnika o delitvi osebnih dohodkov:

Leto 1972 velja kot prehodno leto med dosedanjim sistemom delitve nagrad za večletno delo v Cinkarni in novim mesečnim izplačevanjem dodatka za stalnost. Nagrade za večletno delo so bile izplačane za preteklo obdobje, kar se zadrži še za vse leto 1972. Vsi tisti, ki so upravičeni do nagrade za večletno delo v Cinkarni po doslej veljavnih kriterijih od 1. aprila do 31. decembra 1972, bodo te nagrade prejeli, vendar zmanjšane za tisto vsoto mesečnih dodatkov za stalnost, kolikor jih bodo prejeli do izplačila nagrade. S 1. aprilom 1972 začne izplačevanje dodatka za stalnost vsem zaposlenim, ki izpolnjujejo predpisane pogoje po veljavnem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov, ki ga je sprejel CDS na seji dne 17. aprila 1972.

Nadalje je poslovni odbor potrdil predlog (po a) varianti), s katerim se izplačevanje tega dodatka obračuna na delovno uro.

Dodatek na stalnost se obračuna le za dejansko opravljene delovne ure in za ure, ki se obračunavajo po obstoječi tarifni postavki za tekoči mesec.

Na ta dodatek pa niso upravičeni tisti delavci, katerim se obračunava osebni dohodek od več mesečnega ali letnega povprečja osebnega dohodka.

Izplačevanje dodatka na stalnost se prične od 1. v naslednjem mesecu, ko delavec izpolni pogoj za dodatek. Primer: če delavec izpolni 2 leti skupnega staža v Cinkarni na primer 15. aprila 1972, ima ta delavec pravico do dodatka 10 din s 1. majem 1972. Enako velja za vse katego-

rije naprej po tabeli, ki jo določa 31. člen pravilnika:

	Din na mesec	Din na uro
od 2 let do 5 let	10,00	0,055
od 5 let do 9 let	15,00	0,082
od 9 let do 13 let	20,00	0,110
od 13 let do 17 let	30,00	0,165
od 17 let do 21 let	50,00	0,274
od 21 let do 26 let	75,00	0,412
od 26 let do 30 let	100,00	0,549
nad 30 let	150,00	0,824

Nadalje je poslovni odbor zavrnil vse predloge preategorizacije, oziroma spremembe sistematizacije delovnih mest.

Za vse delavce se izdajo enake odločbe (glede na kategorijo), kot so jih imeli do sprejetja sprememb pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Edino pri odbitkih se upoštevajo novi kriteriji.

Pokojsnine na hranilne knjižice

(Nadaljevanje z 9. strani)

di ni časovno vezan, ker lahko opravi pripis v treh mesecih oziroma osebno tudi pozneje, denar s knjižice pa lahko dviga pri katerikoli poslovni banki ali SDP v Jugoslaviji in pri vseh poštah v Sloveniji.

Nedvomno si mesečne prejeme vsakdo razporeja za redne potrebe in občasne večje stroške. Hranilna knjižica je za ta namen najprimernejši pripomoček, saj je vsakomur že dobro poznana; dviganje gotovine omogoča sproti — po potrebi, denar pa je ves čas dobro shranjen in obrestovan. Tak način gospodarjenja z dohodkom je še posebej zelo zanimiv za upokojenca, saj mora

razmeroma nizke dohodke skrbno razporejati in varno hraniti.

Ljubljanska banka je namenila svojim stalnim varčevalcem posebno pozornost: zagotovila jim bo prednost pri odobravanju potrošniških in drugih kreditov ter olajšave glede kreditne in kritvene sposobnosti.

Ljubljanska banka se nenehno trudi za usmerjanje trenutno neporabljenih gotovinskih sredstev prebivalstva v gospodarstvo. Tako prizadevanje lahko odločilno krepi rast gospodarstva in posredno rast celotnega življenjskega standarda. Zato vabi k sodelovanju vse posameznike.

Vsa pojasnila o postopku dajejo vse enote Ljubljanske banke in Društvo upokoencev.

Draga Helena! Doma sem bil vzgojen v strogem patriarhalnem vzdušju. Mama je rekla: »Pusti dekleta pri miru, saj vidiš, da si še premlad!« Takoj nato pa je še pristavila: »Človek raste do petindvajsetega leta!« Oče je ponavadi zaključil vzgojne napotke s tem, da je že vsaj stotič povedal, da je za poroko še vedno čas in da se sam ni ženil pred tridesetimi. To bi bila v grobem vsa spolna vzgoja, ki sem je bil deležen doma.

Končal sem fakulteto, odslužil vojaščino in ker so se že sosedje čudili, kaj je narobe s Korenovim fantom, sem spoznal, da je že skrajni čas, da si tudi jaz pogledam malo pobliže, kako je s to spolnostjo. Naročil sem se na Evo in Adama, kupil ljubezenske položaje v slikah, zaradi nazorosti pa so mi prijatelji priskrbeli dansko pornografijo. Po tehnični plati težav ni bilo. Nastal pa je drug problem. Kljub seksualni revoluciji, o kateri se toliko piše, nisem mogel naleteti na deklo, ki bi me kar brez dvorjenja zvalilo v posteljo. Najbrž sem bil preveč dobra partija, da bi lahko žrtvovalo ugled pri tako potencialnem ženinu. Kupil sem si priročnik Kako osvojiti deklo in Cassanovove spomine, oboje za začetnike. Cassanova je nekje izjavil proti koncu knjige, da je ni ženske pod soncem, ki ne bi bila osvojljiva. Vendar vsaka na svoj način. To resnico sem si vzel za delovno parolo. Uspehi so se začeli nizati drug za drugim. Plavalaska, rdečelaska, kostanjeva... Res ne mislim objavljati spominov, le tiste primere vam bom povedal, ki so po-

Pismo časopisnemu psihologu

trebni za boljše razumevanje mojega problema.

Soseda je bila že dalj časa vdova. Res je, da je imela enega otroka, vendar je bila tako lepa in bogata, da ji zakonskih kandidatov ni manjkalo. Tu, v najhujši konkurenci sem sklenil preizkusiti teoretično znanje. »Ravnokar mi je zmanjkalo soli«, sem vsak dan sitnari pred njenimi vrati in ko mi je nekega dne podarila kar celo kilo soli, je ta trik odslužil. Za »bog lonaj«, rumov čaj in polurni kletpet sem ji spravil premog v klet in kljub zgodbam o strahovih, ki strašijo osamljene žene, sem bil za njo še vedno le siten sosed. Za noveletne praznike lahko človek marsikje izsili poljub z: »Za novo leto pa že lahko podkrepiva iskrene čestitke s kratkim poljubčkom.« Že tolikokrat preizkušen recept tokrat ni vžgal. Soseda je le pokukala skozi priprta vrata, mi stisnila desnico in rekla: »Lahko noč«.

Nekega dne pa me je ogovorila na cesti: »Ste vi napravili mojemu sinku tako lepo fračo?« »Materinstvo! Tu je torej njena šibka točka!« sem ugotovil in napravil sosedovemu dvalinu še pet frač, tri loke in dve kopji. Mlada vdova je kmalu spoznala, da morda le ne bi bil tako slab krušni oče. Ko je bila stvar že tako nevarna, da bi lahko celo nasedel v zakonskem pristanu, sem paglavcu prisolil nekaj krepkih zausnic in vse ljubezenske idile je bilo konec.

Prijateljeva tajnica je bila za res brezupen primer. Saj ne rečem, da ni bila privlačna, le obleke je imela tako sramežljivo solidne, da bi bila gotovo vseh moji stari materi. Če sva s prijateljem kadila, je odpirala okna, tako težko je prenašala cigaretni dim in kadar sva se pogovarjala o preteklem vikendu, sva še posebno pazila na izbor besed. Že ena sama nedostojna beseda bi lahko deklo užalila. Kljub krepkim pa je bil prijatelj z njo kar zadovoljen. Bila je namreč čudovita strojepiska in še boljši ekonom. Nabavljala je vinjak za pisarniške potrebe in ker je bila stoddosten abstinent, je bila pijača pri njej popolnoma na varnem. Da pa je deklo odgnalo slehernega fanta, se sploh ni obnašalo lutkasto. »Kot nalašč zame!« sem pomislil in se podal v osvajačno vojno.

Ko so predvajali nek Bergmannov film, sem jo povabil v kino. Bil sem neverjetno soliden, saj sem ves čas zasledoval dogajanje na platnu. »Kako poglobljeno...«, sem komentiral film, ko sem ji z mrtvaško resnim obrazom pomagal obleči plašč. In ker sem se popoldan vedno temeljito naspal, sem kmalu postal njen stalni spremljevalec v gledališču, v operi in na koncertih. Ker je deklo nadvse ljubilo sprehode v naravo, sva kmalu prekrizarila Rožnik po dolgem in počez, pri tem pa ves čas vzklikal: »Kako čudovita harmonija barv! Majda, pogledaj to panorama!

mo! Kako enkrat sončni zahod!« Kmalu sem spoznal, kako se moram raznežiti, ko srečava otročičke, kako pri opazovanju srne, kaj moram reči, kadar vidiva še posebno lepega kodra... Postal sem njen stalni spremljevalec in ko sem jo lahko po šestinosemdesetih sprehodih že božal skozi obleko, mi je bilo dovolj tega maratonskega osvajanja. Vendar si kljub temu te avanture ne štejem za neuspeh, saj sem bil navezadnje na pravi poti. Le vprašanje časa je bil popoln uspeh.

Vidite, draga Helena, tako sem se tudi jaz enakopravno vključil v delitev seksa. Nizal sem uspeh za uspehom, kot se pač spodobi Kranjskemu Janezu. Postal sem samozavesten, v službi mi je šlo dobro, nabavil sem si kar soliden avto (BMW 1600) in lahko bi postal celo srečen, ko ne bi neka mladoletnica postavila mojega, tako težko zgrajenega sveta, na glavo.

Zadnjič sem sedel v kinu med starejšo damo in šestnajstletnim dekletom. Napeto sem buljil v ljubezenske prizore in dolgo časa še opazil nisem, kako mi postaja stol vedno bolj ozek. Mladoletnica me je gledala naravnost v oči in se vse bolj pomikala na moj teritorij. Moje pomikanje v levo je končala stara dama tako, da me je dregnila s komolcem in se glasno obregnila: »Daj mi mir, smrkevec! Saj bi ti lahko bila mati.« kar je spravilo bližnje vrste v smeh. Ko me je pu-bertetnica prišla za roko, sem se vdal v usodo. »Najbrž ni kaznivo, če mladoletna oseba zavlaja polnoletnega,« sem se skušal spomniti, ko se je deklo igralo z mojimi prsti. Ker sem kavalir stare šole, sem ji ponudil po končani kino predstavi spremstvo v upanju, da bo odklonila družbo na kratko ostrizenega moža. »Se razume!« je malomarno privolila in se še trdneje oprijela mojega lakta. »Stari so na morju,« me je spremljevalka vzpodbujala, ko sem jo poljubil za lahko noč. Ker sem jo varno pripeljal do doma, sem mislil, da sem svojo nalogo častno in solidno opravil. »Sedaj pa hitro spat!« sem se je skušal rešiti. »Mene je tako strah,« je zajokala: »Vsaj luč mi pojdite prižgat!«

»Naj se zgodi božja volja...«, sem zavzdihnil in se odpravil z njo po stopnicah. Naslednje jutro pa sem zamudil službo.

Spoštovana Helena, upam, da sem bil dovolj nazoren. Ni moj problem impotenca pri šestnajstletnicah, neustreznost intimnih centimetrov. »Le kaj bi moral storiti v tem primeru, da bi ohranil moško iniciativo,« mi ne gre v glavo. In če se mladi seksualni revolucionarji res po-zvižgajo na navodila priročnikov, sem se jaz učil osvajat iz knjig le stare generacije. »Saj so tridesetletna dekleta tudi čedna!« boste rekli. »Že, že... Toda kaj bo takrat, ko jih bom imel jaz petdeset?« Te brhke tridesetletnice bodo sede v društvu upokojencev in se pogovarjale o svojih vnučkih.

S tovariškimi pozdravi

Jakob Koren

NAJTEMNEJŠI KORAK

»Vstani, treba bo na vlak.« Materine besede Toneta izkopljejo iz mučnih sanj, ki ga preganjajo v dolgi noči. Ura je štiri zjutraj, vlak pa odpelje čez slabo uro. Tone se je prav živo spominjal včerajšnjega dne, ko se je pogovarjal z materjo. Povedala mu je, da sliši o njem marsikaj nerazveseljivega, kar ju z očetom ne more zadovoljiti. Morda se iz dneva v dan za-družuje v neprimerni družbi in pohajkuje po dnevi po gostilnah, ponoči pa po barjih in raznih drugih potepih. Očitala mu je tudi, da želi onesrečiti deklo, ki ga nedvomno ljubi in mu želi, da bi bil zopet dober, dober kakor je bil nekoč.

»Pusti jo, predobra je, ne zasluži si človeka, ki bi jo v pijanosti žalil in pretepal. Najdi si deklo, ki bo pripravljeno prenašati propadlega človeka.«

To ga je zadelo. Spraševal se je, ali je res padel tako globoko, da se ne more več vrniti v svoje staro življenje, kakršnega je živel nekoč.

V spanju ni našel odgovora in v razmišljanju se mu ni utrnila nobena rešilna misel. Ko pa je pomislil zakaj je sploh prišel domov, se je sam sebi zazdel še bolj beden. Toda moral se je iznebiti dolga pri svojih prijateljih, ali pa bo prisiljen prodati avtomobil.

»Mama, kakšne volje je oče?« je vprašal med zajtrkom.

»Nočem ti očitati, toda govoriče, ki krožijo o tebi, pa tudi tvoje motne oči so ga hudo potrl«. »K njemu v hlev stopim«. Našel ga je pri jaslilih, ko je ravno nakladal krmo govedu.

Udaril je na sredo: »Oče, denar rabim. Vsaj petdeset tisočakov, rabil bi pa še več. Saj veš, da ti bom vrnil, samo da se izkopljem iz neprijetnosti, v kateri sem se znašel. Vem, da bi lahko imel denar, toda zgodilo se je, da sem

trenutno ostal popolnoma suh. Vidiš, da sem slednjič moral priti z vlakom domov, ker mi je zmanjkalo celo za bencin.«

Tonetu se je zdelo, da ga njegove besede sprjemljejo z nesnago, ki je v hlevu. Sam sebi se je zagnusil in najraje bi bil pobegnil nazaj na postajo.

Gube na očetovem obrazu so se poglobile, ko je spregovoril: »Denar hočeš?« od mene in svoje matere; dobro pogledaj moje dlani... Ali vidiš žulje in žile na njih? Razpokane so od trdega dela. Kaj počneš ti? Vlačiš se okrog in zapravljajš? Kaj imaš od svoje inženirske plače, kaj? Avto in borno sobico.«

Očetove besede so postajale ostrejšje. Tone pa je čutil bolečino v očeh.

»Oprosti, oče. Želel sem, da mi posodiš, ne da mi daš denar. Če nočeš storiti tega, ne silim. A vendar, zdelo se mi je bolje, da prosim tebe, kakor pa koga drugega. Dobro veš, da bi lahko tudi drugje dobil denar.«

Oče ni rekel ničesar več. Pomignil je sinu naj gre z njim in v temni izbi mu je naštel petdeset tisočakov.

»Vrni jih, ko boš lahko vrnil. Zaradi mene ni treba hiteti, hvala bogu sedaj imam dovolj za tisto, kar porabiva z materjo.«

Tonetu se je zdelo, da v očetovem glasu ni očitavanja, ampak globoko obžalovanje. To ga je močno prizadelo. Pograbil je denar in zbežal. Povsem slučajno sta se na vlaku srečala z Milko. Molče je prisledel k njej, vzel učbenik angleščine in se brez zanimanja zatopil v knjigo. Ker ni nič spregovoril, ga je slednjič vprašala kaj mu je.

Odgovoril je, ne da bi jo pogledal.

»Oprosti Milka, z mano je konec. Narava življenja me je vrgla na dno.«

Objavljamo spored filmov, ki jih bomo gledali do 15. junija 1972

Kino Union

Od 29. maja do 2. junija »HOTEL Z RDEČO SVETILKO« nemški barvni film.

Od 3. do 6. junija »ČRNI GUSAR« italijansko-španski barvni film.

Od 7. do 11. junija »BARQUERO«, angleški barvni film.

Od 12. do 15. junija »NORO SRCE«, francoski barvni film.

Kino Metropol

Od 29. maja do 2. junija »OBRISI SOLZE, OČKA« francoski film.

Od 3. do 6. junija »SANDAKANOVIMASCEVALCI« italijansko-španski barvni film.

Od 7. do 8. junija »PROFESIONALCI« ameriški barvni film.

Od 9. do 12. junija »LOČITEV« francoski barvni film.

Kino Dom

in

Letni kino

Od 1. do 2. junija »VERNITEV REVOLVERASEV« ameriški barvni film.

Od 3. do 4. junija »SHALAKO« francoski barvni film.

Od 5. do 6. junija »TAJNI AGENT MATT HELM« ameriški barvni film.

Od 7. do 11. junija »PRVI MITRALJEZ DIVJEGA ZAHODA« ameriško-italijansko-španski barvni film.

Od 12. do 13. junija »SEKS IN SAMOSTOJNO DEKLE« ameriški barvni film.

Od 14. do 15. junija »OSAMLJENEC IZ NEVADE« italijanski barvni film.

Predstave so vsak dan ob 16., 18. in 20. uri. Program objavljamo po podatkih Kino podjetja Celje in za spremembe ne odgovarjamo.

Izdaja Cinkarna, metalurško kemična industrija, Celje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Zlatko Šentjarc. Glasilo izhaja vsakega 15. v mesecu. Prispevke sprejemamo do 28. v mesecu. Rokopisov in slik ne vračamo. Naslov: Uredništvo glasila »Cinkarnar« Cinkarna, Celje. Telefon 39-81, interna 430. Tisk in klišeeji AERO, kemična in grafična industrija Celje

LETNI DOPUST JE MOGOČE IZRABITI SAMO V DVEH OBROKIH

Pojasnilo komisije RS ZSS za življenjske in delovne pogoje

Bliža se čas letnih dopustov. Kljub jasnim zakonskim določilom prihaja na komisijo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za življenjske in delovne pogoje precej vprašanj, v koliko obrokih je mogoče izrabiti pripadajoči letni dopust in kako je s štetjem prostih sobot.

Po 154. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih se ob uvedbi petdnevnega delovnega tedna šteje sobota kot šesti dan glede uveljavljanja pravic iz dela v delovni organizaciji (letni dopust, otroški dodatek itd.), kot

da bi ga bil delavec prebil na delu.

Zakonodajalec je torej izhajal s stališča, da je prosta sobota posledica razporeditve delovnega časa med tednom in da se zato šteje tako soboto za delovni

Osebni dohodki na hranilni knjižici

Vse poslovne banke posvečajo vedno večjo skrb zbiranju denarnih sredstev in prihrankov prebivalstva, ker imajo ta sredstva vedno pomembnejšo vlogo v gospodarstvu. Da bi zbrali čim več sredstev načrtujejo v Ljubljanski banki nove oblike varčevanja. Zato so začeli z akcijo med delovnimi organizacijami za izplačilo osebnih dohodkov delavcem na hranilne knjižice. Ta način varčevanja ima več prednosti in prinaša koristi delovnim organizacijam, delavcem in tudi banki.

Nekatere delovne organizacije so se že vključile v to akcijo in njihovi delavci prejema osebne dohodke delno ali v celoti na hranilne knjižice, kakor so sklenili pogodbo z banko.

Na podlagi pogodb z banko imajo delovne organizacije posebno korist v tem, da jim je zagotovljeno hitro in enostavno izplačevanje osebnih dohodkov in v primerih kadar nimajo zadostnih sredstev na svojih žiro računih imajo možnost, da dobijo kredite za izplačilo osebnih dohodkov do določene višine. Razen tega ni treba delovni organizaciji dvigati denarja za mesečne prejemke, ga razdeljevati delavcem, oziroma deponirati neizplačane osebne dohodke pri SDK in jih ponovno dvigati zaradi izplačila. Nadalje odpade odpiranje akreditivov za dislocirane obrate ipd.

Delavcem je pri tem načinu izplačevanja osebnih dohodkov zagotovljeno, da prejema mesečne prejemke redno ob datumu, ki je za to določen, dvigajo jih lahko postopoma ali v celoti pri vseh poslovnih bankah in enotah SDK v Jugoslaviji, ter pri vseh poštah v Sloveniji.

Nedvignjeni del osebnih dohodkov na hranilni knjižici se avtomatično obrestuje od datuma izplačilnega dne neglede na datum formalnega vpisa v hranilno knjižico. Nalog za vpis lahko predloži delavec sam ali katera koli druga oseba, ki predloži »nalog« in hranilno knjižico v roku 30 dni po datumu izplačilnega dne.

Pri tem pa banka upošteva tudi poslovne interese delovnih organizacij in jim nudi možnost, da na podlagi pri njih zbranih hranilnih vlog dobijo kratkoročne kredite za kritje izplačila osebnih dohodkov. Banka pa z večjim kreditnim potencialom lahko vpliva na obseg kreditiranja gospodarstva.

Čeprav je Ljubljanska banka šele začela organizirati hranilno službo v delovnih organizacijah se je samo na območju Ljubljane vključilo v ta sistem izplačevanja osebnih dohodkov preko 2 tisoč

delavcev iz štirih gospodarskih organizacij, katerih vloge znašajo nad 2.300.000 dinarjev. Na celjskem območju je bilo do konca leta 1971 sklenjenih takih pogodb z 20 delovnimi organizacijami z okoli 2.400 delavci in so njihove vloge znašale nad 3.700.000 dinarjev. Prav tako se sklepajo pogodbe na področju podružnice Kranj in Nove Gorice. Samo na področju podružnice Ljubljane se predvideva, da se bo v kratkem vključilo v ta sistem varčevanja še 16 gospodarskih organizacij z 11.555 delavci.

To pa bodo že pomembna denarna sredstva, ki bodo imela svoj vpliv tudi na gospodarski razvoj. Denar, ki bo sicer ležal določen čas »mrtev«, je tako v kroženju in opravlja svojo gospodarsko funkcijo.

Letovanje za krvodajalce

Komisija za družbeni standard je na svoji seji dne 9. maja 1972 obravnavala uporabo najetih letovskih kapacitet v okviru finančnih možnosti v podjetju. Komisija je sklenila, da lahko brezplačno letujejo v najetih kapacitetah v pred in posezoni tisti krvodajalci, ki so darovali kri nad 10-krat, tisti krvodajalci, ki so darovali kri nad 20-krat pa lahko letujejo brezplačno tudi v glavni sezoni.

Krvodajalci naj se prijavljajo za letovanje osebno v kadrovske sektorju v oddelku za družbeni standard, soba št. 8. S seboj morajo prinesiti krvodajalsko izkaznico, iz katere bo razvidno, kolikokrat so darovali kri.

dan, nikakor pa ne kot nedeljo oziroma dela prost dan. Zato seveda pripada delavcu nadomestilo osebnega dohodka tudi za tiste proste sobote, ki sovpadajo s časom, ko je on na svojem rednem letnem dopustu. Torej enako kakor za ostale delovne dneve in to v višini, kot da je bil ves ta čas delal poln delovni čas!

Po 66. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih traja delavčev letni dopust najmanj 14 in največ 30 delovnih dni. Čas, v katerem delavec med letom izrabi svoj letni dopust, določi delovna skupnost v skladu z naravo in organizacijo dela, pri čemer pa upošteva tudi delavčev željo (72. člen temeljnega zakona o delovnih razmerjih).

Delavec ima pravico izrabiti svoj letni dopust v nepretrganem trajanju, torej naenkrat. Le na delavčev zahtevo je mogoče odobriti izrabo letnega dopusta v dveh delih, torej v dveh obrokih. Samo en dan svojega letnega dopusta pa sme delavec določiti sam, vendar mora o tem obvestiti svojo delovno skupnost najmanj 30 dni pred nastopom tega dneva letnega dopusta.

Iz povedanih določb temeljnega zakona o delovnih razmerjih je torej jasno, da po zakonu ni dovoljeno izrabiti letni dopust v več kot dveh delih ali obrokih. To zato, ker po mnenju zakonodajalca sicer ne bi bil dosežen osnovni namen letnega dopusta, to je zagotoviti delavcu rekreacijo in obnovitev njegovih delovnih sposobnosti.

Letne dopuste je torej treba planirati tako, da jih delavci izrabijo največ v dveh delih in v okviru celotnega števila pripadajočih dni. Seveda se šteje pri tem za delovni dan kot pripadajoči in obračunski dan tudi vsaka prosta sobota, ki sovпада s časom dopusta! Kakršno koli drugačno obračunavanje pripadajočega dopusta v nasprotju z zakonskimi določili omogoča skrajševanje ali podaljševanje letnega dopusta!

KADROVSKE VESTI

V mesecu marcu so prišli v podjetje: FIŠTER Ivan, HRNJIC Hasan, RAVNJAK Stanko, KANDKOLF Irena, SARATLIJA Peter, Mohorko Dušan, GAJSEK Božidar, ČRETNIK Andrej, ŽGAJNER Natalija, FRECE Alenka, NOVAK Egon, CMOK Karel, SRIBAR Ivan, ZEME Slavko, STANIČ Rihard, STIPLOVSEK Cveto, PEJČ Slobodan, PAVLOV Dragomir, VOVK Mihael, SIRŠE Marija, GAL Jaga, SPACAPAN Darinka, KOLENC Vitko, PAVLIČ Rajko.

Odšli iz podjetja: SIBILA Alenka, JANCIC Stanislav, REDEPOVIC Nurija, SARAJLIĆ Salko, MARKO Maksimiljan, KUCIĆ Milan, LUPSE Andrej, ORTER Peter, SRAKA Mirko, KIDRIČ Jože, CAFUTA Franc, LONCAR Franc, ŠALIC Simo, HUŠ Konrad, ILJEVEČ Jurij, KUS Franc.

Umrli: JAKOB Rudolf

V JLA so odšli: MILOVANČEVIĆ Ljubivoje, KRAJNC Viljem, KRAMAR Srečko.

Upokojeni so bili: SPILJAK Franc, DROBNE Matevž, KOŠTOMAJ Josip, REBERNIK Ludvik, Zidanšek Franc.